

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PAOLO MENGOLZI
της 31ης Ιανουαρίου 2013¹

Υπόθεση C-418/11

TEXDATA Software GmbH

[αίτηση του Oberlandesgericht Innsbruck (Αυστρία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Δίκαιο των εταιρειών — Ελευθερία εγκαταστάσεως — Άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 54 ΣΛΕΕ — Οδηγία 2009/101/ΕΚ, τέταρτη οδηγία 78/660/ΕΟΚ, ενδέκατη οδηγία 89/666/ΕΟΚ — Δημοσιότητα των λογιστικών εγγράφων των κεφαλαιουχικών εταιρειών και των υποκαταστημάτων τους — Κυρώσεις σε περίπτωση ελλιπούς δημοσιότητας — Αναλογικός χαρακτήρας της κυρώσεως — Αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας — Αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας — Αρχή *ne bis in idem*»

1. Αντίκειται στο δίκαιο της Ένωσης εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει, σε περίπτωση εκπνοής των προθεσμιών που τάσσονται για τη δημοσίευση των λογιστικών εγγράφων των εταιρειών, την άμεση επιβολή προστίμου τόσο εις βάρος της εταιρείας όσο και εις βάρος των οργάνων αυτής, άνευ προηγούμενης ειδοποιήσεως και παροχής της δυνατότητας διατυπώσεως παρατηρήσεων, και η οποία, σε περίπτωση περαιτέρω καθυστερήσεως, επιτάσσει την άμεση επιβολή πρόσθετων κυρώσεων; Αυτό είναι κατ' ουσίαν το ερώτημα που θέτει το Oberlandesgericht Innsbruck (Αυστρία) με την υπό εξέταση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.
2. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί, ειδικότερα, από το Δικαστήριο να εξετάσει τη συμβατότητα ρυθμίσεως, προσφάτως εισαχθείσας στην αυστριακή έννομη τάξη, αφενός, με την ελευθερία εγκαταστάσεως την οποία κατοχυρώνουν τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 54 ΣΛΕΕ και με τις διατάξεις περί κυρώσεων για παράλειψη δημοσιεύσεως των λογιστικών εγγράφων οι οποίες περιλαμβάνονται στις περί εταιρειών οδηγίες της Ένωσης και, αφετέρου, με την αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, την αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και την αρχή *ne bis in idem*, τις οποίες κατοχυρώνουν διάφορες διατάξεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) καθώς και της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ).
3. Παρά τη σχετικώς περιορισμένη αξία του αντικειμένου της διαφοράς της κύριας δίκης, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως το Δικαστήριο καλείται να λάβει θέση επί ζητημάτων του δικαίου της Ένωσης επ' ουδενί αμελητέων.

¹ — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

I – Κανονιστικό πλαίσιο

A – Δίκαιο της Ένωσης

4. Το άρθρο 6 της πρώτης οδηγίας περί εταιρειών, ήτοι της οδηγίας 68/151/ΕΟΚ², το οποίο, κατόπιν της καταργήσεως της εν λόγω οδηγίας, αποτελεί πλέον το άρθρο 7 της οδηγίας 2009/101/ΕΚ³, ορίζει:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν κατάλληλες κυρώσεις τουλάχιστον για τις περιπτώσεις:

α) ελλείψεως της δημοσιότητας των λογιστικών εγγράφων όπως ορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο στ' [...].»

5. Το άρθρο 60α της τετάρτης οδηγίας περί εταιρειών, ήτοι της οδηγίας 78/660/ΕΟΚ⁴, ορίζει ότι «[τ]α κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες σχετικά με τις εφαρμοστέες κυρώσεις για τις παραβιάσεις των εθνικών διατάξεων που εκδίδονται στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, λαμβάνουν δε όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για την εξασφάλιση της εφαρμογής τους. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές».

6. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της ενδεκάτης οδηγίας περί εταιρειών, ήτοι της οδηγίας 89/666/ΕΟΚ⁵, ορίζει:

«Οι πράξεις και τα στοιχεία που αφορούν τα υποκαταστήματα τα οποία έχουν ιδρύσει σε κράτος μέλος εταιρείες που διέπονται από το δίκαιο άλλου κράτους μέλους και στις οποίες εφαρμόζεται η οδηγία 68/151/ΕΟΚ δημοσιεύονται κατά το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το υποκατάστημα και σύμφωνα με το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας.»

7. Κατά το άρθρο 12 της ίδιας οδηγίας, «[τ]α κράτη μέλη προβλέπουν τις κατάλληλες κυρώσεις για τις περιπτώσεις παράλειψης της δημοσιότητας που προβλέπεται στ[ο] άρθρ[ο] 1 [...].»

B – Εθνικό δίκαιο

8. Κατά το άρθρο 277, παράγραφος 1, του Unternehmensgesetzbuch (αυστριακού κώδικα εταιρειών, στο εξής: UGB), οι νόμιμοι εκπρόσωποι κεφαλαιουχικών εταιρειών υποχρεούνται να υποβάλλουν στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την τήρηση του μητρώου επιχειρήσεων του τόπου όπου έχει την έδρα της η εταιρεία τούς ετήσιους λογαριασμούς, τη διαχειριστική έκθεση, καθώς και ορισμένα άλλα εταιρικά έγγραφα, μετά την επ' αυτών συζήτηση στη γενική συνέλευση και, εν πάση περιπτώσει, αποκλειστικώς εντός προθεσμίας εννέα μηνών από της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού.

2 — Πρώτη οδηγία 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 1968, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιρειών, κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερη παράγραφος, της [Σ]υνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων, με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 80).

3 — Οδηγία 2009/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιρειών, κατά την έννοια του άρθρου 48, δεύτερο εδάφιο, της [Σ]υνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων, με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες (ΕΕ L 258, σ. 11).

4 — Τετάρτη οδηγία 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978, βασιζόμενη στο άρθρο 54, παράγραφος 3, περίπτωση ζ', της [Σ]υνθήκης, περί των ετήσιων λογαριασμών εταιρειών ορισμένων μορφών (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/002, σ. 17). Το εν λόγω άρθρο εισήχθη με την οδηγία 2006/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για την τροποποίηση της οδηγίας 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί των ετήσιων λογαριασμών εταιρειών ορισμένων μορφών, της οδηγίας 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τους ενοποιημένους λογαριασμούς, της οδηγίας 86/635/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τους ετήσιους και ενοποιημένους λογαριασμούς των τραπεζών και λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και της οδηγίας 91/674/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τους ετήσιους και τους ενοποιημένους λογαριασμούς των ασφαλιστικών επιχειρήσεων (ΕΕ L 224, σ. 1).

5 — Ενδέκατη οδηγία 89/666/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, σχετικά με τη δημοσιότητα των υποκαταστημάτων που έχουν συσταθεί σε ένα κράτος μέλος από ορισμένες μορφές εταιρειών που διέπονται από το δίκαιο άλλου κράτους (ΕΕ L 395, σ. 36).

9. Το άρθρο 280bis του UGB, το οποίο επιγράφεται «Δημοσιότητα των υποκαταστημάτων των αλλοδαπών κεφαλαιουχικών εταιρειών», ορίζει ότι, προκειμένου για υποκαταστήματα αλλοδαπών κεφαλαιουχικών εταιρειών, οι εκπρόσωποι του υποκαταστήματος οφείλουν να δημοσιεύουν, στη γερμανική γλώσσα, συμφώνως προς το άρθρο 277 του UGB, τα λογιστικά έγγραφα που έχουν καταρτισθεί, ελεγχθεί και δημοσιευθεί κατά το ισχύον στην κύρια έδρα της εταιρείας δίκαιο⁶.

10. Το άρθρο 283 του UGB, το οποίο επιγράφεται «Πρόστιμα», καθορίζει τις συνέπειες της μη εκπληρώσεως των ως άνω υποχρεώσεων δημοσιότητας. Το εν λόγω άρθρο τροποποιήθηκε το 2011 (στο εξής: μεταρρύθμιση του 2011)⁷.

11. Κατά την πρώτη παράγραφο της εν λόγω διατάξεως, όπως τροποποιήθηκε, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή οι εκκαθαριστές οφείλουν να τηρούν το άρθρο 277 του UGB, ενώ, προκειμένου για υποκατάστημα αλλοδαπής κεφαλαιουχικής εταιρείας, τα πρόσωπα που έχουν εξουσία εκπροσωπήσεως του οφείλουν να τηρούν το άρθρο 280bis του UGB επί ποινή επιβολής, εκ μέρους του δικαστηρίου, προστίμου ύψους από 700 έως 3 600 ευρώ. Το εν λόγω πρόστιμο πρέπει να επιβάλλεται μετά την εκπνοή της προθεσμίας για την τήρηση των υποχρεώσεων δημοσιότητας, η δε επιβολή του πρέπει να επαναλαμβάνεται ανά δύο μήνες έως ότου τα εν λόγω όργανα συμμορφωθούν προς τις υποχρεώσεις τους.

12. Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 283 του UGB ορίζουν τη διαδικασία επιβολής του προστίμου, η οποία διαρθρώνεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, το οποίο προβλέπεται από την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου, στην περίπτωση κατά την οποία τα όργανα της εταιρείας δεν έχουν εκπληρώσει εντός της οριζόμενης προθεσμίας τις υποχρεώσεις δημοσιότητας που υπέχουν, επιβάλλεται, με σχετική απόφαση, πρόστιμο ύψους 700 ευρώ, άνευ προηγουμένης τηρήσεως κάποιας διαδικαστικής διατυπώσεως. Η μη πρόβλεψη διαδικαστικών διατυπώσεων προ της επιβολής αυτής της πρώτης κυρώσεως συνιστά καινοτομία εισαχθείσα με τη μεταρρύθμιση του 2011, η οποία είχε ως σκοπό να επιφέρει μεταβολή στην πρακτική που είχαν καθιερώσει τα αυστριακά δικαστήρια, τα οποία, υπό το προϊσχύον καθεστώς, απέστειλαν προ της επιβολής της κυρώσεως προσκλήσεις στις παραβάτριες επιχειρήσεις⁸.

13. Η παράγραφος 2 του άρθρου 283 του UGB ορίζει επίσης ότι μη επιβολή του προστίμου είναι δυνατή μόνον εφόσον είναι πρόδηλο ότι το υπόχρεο όργανο περιήλθε σε αδυναμία έγκαιρης εκπληρώσεως των υποχρεώσεων δημοσιότητας εξαιτίας απρόβλεπτου ή αναπότρεπτου γεγονότος. Στην περίπτωση αυτή, η επιβολή της κυρώσεως δύναται να ανασταλεί για τέσσερις κατ' ανώτατο όριο εβδομάδες. Το ενδιαφερόμενο όργανο έχει στη διάθεσή του προθεσμία δεκατεσσάρων ημερών για να ασκήσει προσφυγή κατά της αποφάσεως επιβολής του προστίμου, εκθέτοντας τους λόγους της μη τηρήσεως των υποχρεώσεών του. Σε περίπτωση μη ασκήσεως προσφυγής, η απόφαση καθίσταται απρόσβλητη. Προσφυγή εκπρόθεσμη ή αβάσιμη απορρίπτεται με απόφαση. Εντούτοις, χωρεί επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση.

14. Η παράγραφος 3 του άρθρου 283 του UGB προβλέπει το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας επιβολής προστίμου που ενδέχεται να ακολουθήσει. Κατά την εν λόγω διάταξη, η εμπρόθεσμη άσκηση αιτιολογημένης προσφυγής κατά της αποφάσεως επιβολής του προστίμου, συμφώνως προς τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, καθιστά ανεφάρμοστη την εν λόγω απόφαση και

6 — Από την ένατη αιτιολογική σκέψη της ενδεκάτης οδηγίας 89/666/EOK προκύπτει ότι, κατόπιν του συντονισμού των εθνικών ρυθμίσεων στον τομέα της καταρτίσεως, του ελέγχου και της δημοσιότητας των λογιστικών εγγράφων, αρκεί η καταχώριση, στο μητρώο του τόπου του υποκαταστήματος, των λογιστικών εγγράφων όπως ελέγχθηκαν και δημοσιεύθηκαν από την αλλοδαπή εταιρεία που ίδρυσε το υποκατάστημα. Βλ., συναφώς, άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας.

7 — Το άρθρο τροποποιήθηκε με τον Budgetbegleitgesetz (συννομοθετικό του προϋπολογισμού νόμο) του 2011, BGBl. I, 111/2010.

8 — Συγκεκριμένα, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι, κατά το παρελθόν, πρακτική των αυστριακών δικαστηρίων στα οποία τηρούνται τα μητρώα ήταν η αποστολή στην παραβάτρια εταιρεία, το νωρίτερο μετά ένα μήνα από της εκπνοής της εννεάμηνης προθεσμίας, μιας πρώτης ανεπίσημης προσκλήσεως, με την οποία παρεχόταν στην εταιρεία πρόσθετη προθεσμία τεσσάρων εβδομάδων. Σε περίπτωση άπρακτης παρόδου της εν λόγω προθεσμίας, απεστέλλετο νέα πρόσκληση για την υποβολή των λογιστικών εγγράφων εντός ορισμένης προθεσμίας με απειλή την επιβολή προστίμου. Τα δικαστήρια διέτασσαν την επιβολή του προστίμου μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η εταιρεία δεν συμμορφωνόταν ούτε με τη δεύτερη αυτή πρόσκληση.

συνεπάγεται την κίνηση τακτικής διαδικασίας. Η εν λόγω διαδικασία δύναται να περατωθεί με τη θέση της υποθέσεως στο αρχείο ή με την επιβολή προστίμου ύψους από 700 έως 3 600 ευρώ. Κατά της αποφάσεως επιβολής προστίμου που εκδίδεται στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας παρέχεται στο οικείο όργανο της εταιρείας η δυνατότητα ασκήσεως ενδίκου μέσου.

15. Για την περίπτωση κατά την οποία δύο μήνες μετά την εκπνοή της προθεσμίας υποβολής των λογιστικών εγγράφων, η οποία ορίζεται από το άρθρο 277 του UGB και για την οποία έγινε λόγος στο σημείο 8 των προτάσεων, οι σχετικές με τη δημοσιότητα υποχρεώσεις παραμένουν ανεκπλήρωτες, η παράγραφος 4 του άρθρου 283 του UGB προβλέπει την επιβολή, με σχετική απόφαση, πρόσθετου προστίμου ύψους 700 ευρώ, το οποίο, στην περίπτωση κατά την οποία οι σχετικές υποχρεώσεις παραμένουν εκκρεμείς, επιβάλλεται εκ νέου ανά δύο μήνες. Η παράγραφος 5 του άρθρου 283 του UGB ορίζει ότι, προκειμένου για επιχειρήσεις οι οποίες, κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων που προβλέπει ο ίδιος ο UGB, δύνανται να χαρακτηρισθούν ως μεσαίες ή μεγάλες, το ύψος των προβλεπόμενων από την παράγραφο 3 προστίμων, καθώς και το ύψος των προστίμων που επιβάλλονται για κάθε πρόσθετη παράβαση, αντιστοίχως, τριπλασιάζεται ή εξαπλασιάζεται.

16. Επιπροσθέτως, κατά την παράγραφο 7 του άρθρου 283 του UGB, οι υποχρεώσεις που βαρύνουν τους νόμιμους εκπροσώπους βάσει των άρθρων 277 και 280bis βαρύνουν ομοίως την εταιρεία. Στην περίπτωση κατά την οποία η εταιρεία δεν εκπληρώνει τις εν λόγω υποχρεώσεις μέσω των οργάνων της, καθίσταται, με τη σχετική καταψηφιστική απόφαση, αλληλεγγύως υπόχρεη για την καταβολή του προστίμου.

II – Ιστορικό της διαφοράς, κύρια δίκη και προδικαστικό ερώτημα

17. Η Texdata Software GmbH (στο εξής: Texdata) είναι εταιρεία περιορισμένης ευθύνης με έδρα την Καρλσρούη (Γερμανία), η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα του σχεδιασμού και της εμπορίας λογισμικού. Η εν λόγω εταιρεία ασκεί της δραστηριότητές της στην Αυστρία μέσω υποκαταστήματος, το οποίο είναι καταχωρισμένο από της 4ης Μαρτίου 2008 στο αυστριακό μητρώο εταιρειών ως αλλοδαπή εταιρεία.

18. Με απόφαση της 5ης Μαΐου 2011 το Landesgericht Innsbruck (Πρωτοδικείο Innsbruck) επέβαλε στην Texdata, δυνάμει του άρθρου 283, παράγραφος 2, του UGB, όπως τροποποιήθηκε το 2011, δύο πρόστιμα ύψους 700 ευρώ έκαστο λόγω μη υποβολής εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, ήτοι έως την 28η Φεβρουαρίου 2011, των ετήσιων λογαριασμών για τις χρήσεις που είχαν λήξει, αντιστοίχως, την 31η Δεκεμβρίου 2008 και την 31η Δεκεμβρίου 2009.

19. Την 23η Μαΐου 2011 η Texdata άσκησε ενώπιον του Landesgericht δύο εμπρόθεσμες προσφυγές, με τις οποίες υποστήριξε ότι η επιβολή προστίμων άνευ προηγούμενης ειδοποιήσεως ή οχλήσεως ήταν ανεπίτρεπτη και ότι, εν πάση περιπτώσει, μπορούσαν να υποβληθούν μόνον οι ετήσιοι λογαριασμοί που είχαν ήδη δημοσιευθεί στο Amtsgericht Karlsruhe (Δικαστήριο Περιφέρειας Καρλσρούης), οι οποίοι ήταν προσβάσιμοι μέσω ηλεκτρονικών εργαλείων που έχει στη διάθεσή της η Δικαιοσύνη.

20. Την ίδια ημέρα η Texdata κατέθεσε στο Landesgericht αμφότερος τους προαναφερθέντες ετήσιους λογαριασμούς.

21. Με δύο αποφάσεις της 25ης Μαΐου 2011 και δεδομένης της εμπρόθεσμης ασκήσεως των προσφυγών, το Landesgericht έκρινε ότι οι δύο αποφάσεις επιβολής προστίμων ήταν ανίσχυρες και, στο πλαίσιο της κινηθείσας τακτικής διαδικασίας, επέβαλε εκ νέου στην εταιρεία, δυνάμει του άρθρου 283, παράγραφοι 3 και 7, του UGB, δύο πρόστιμα ύψους 700 ευρώ έκαστο λόγω της μη εμπρόθεσμης υποβολής των ετήσιων λογαριασμών.

22. Επιληφθέν ενδίκου μέσου που η Texdata άσκησε κατά των δύο αυτών αποφάσεων, το αιτούν δικαστήριο έθεσε το ζήτημα της συμβατότητας της επίμαχης ρυθμίσεως, όπως αυτή τροποποιήθηκε το 2011, με το δίκαιο της Ένωσης και, αναστέλλοντας την ενώπιόν του διαδικασία, υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντίκειται στο δίκαιο της Ένωσης, στο παρόν στάδιο εξελίξεώς του, και ιδίως:

1. στην κατοχυρούμενη με τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 54 ΣΛΕΕ ελευθερία εγκαταστάσεως·
2. στη γενική αρχή (άρθρο 6, παράγραφος 3, ΣΕΕ) της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας (αρχή της αποτελεσματικότητας)·
3. στην αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας που κατοχυρώνεται με το άρθρο 47, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (άρθρο 6, παράγραφος 1, ΣΕΕ) και με το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΕΣΔΑ (άρθρο 6, παράγραφος 1, ΣΕΕ)·
4. στην προβλεπόμενη από το άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων αρχή *ne bis in idem*· ή
5. στις περί κυρώσεων διατάξεις, στο πλαίσιο της διαδικασίας δημοσιότητας, των άρθρων 6 της οδηγίας 68/151/ΕΟΚ, 60α της οδηγίας 78/660/ΕΟΚ και 38, παράγραφος 6, της οδηγίας 83/349/ΕΟΚ⁹,

εθνική ρύθμιση η οποία, σε περίπτωση εκπνοής της εκ του νόμου προβλεπόμενης εννεάμηνης προθεσμίας για την κατάρτιση και δημοσίευση των ετήσιων λογαριασμών στο αρμόδιο δικαστήριο όπου τηρείται το μητρώο εταιριών (Registergericht), επιτάσσει

- άνευ προηγουμένης παροχής στην οικεία εταιρεία της δυνατότητας διατυπώσεως παρατηρήσεων επί της υπάρξεως υποχρεώσεως δημοσιεύσεως και τυχόν άλλων κωλυμάτων, ιδίως δε άνευ προηγούμενου ελέγχου του ενδεχομένου να έχει υποβληθεί ο ετήσιος λογαριασμός στο δικαστήριο στο οποίο τηρείται το μητρώο εταιρειών του τόπου όπου βρίσκεται η κύρια έδρα της εταιρείας, και
- άνευ προηγούμενης ειδικής προσκλήσεως προς την εταιρεία ή τα εκπροσωπούντα αυτήν όργανα να εκπληρώσουν τη σχετική με τη δημοσιότητα υποχρέωση,

την άμεση επιβολή προστίμου ελάχιστου ύψους 700 ευρώ εις βάρος της εταιρείας και εκάστου των εκπροσωπούντων αυτήν οργάνων, εισάγοντας, ελλείψει αποδείξεως περί του αντιθέτου, το τεκμήριο ότι η εταιρεία και τα όργανα αυτής παρέλειψαν υπαιτίως να προβούν στη δημοσίευση και προβλέποντας, για κάθε περαιτέρω καθυστέρηση διάρκειας δύο μηνών, την άμεση επιβολή πρόσθετων προστίμων ελάχιστου ύψους 700 ευρώ εις βάρος της εταιρείας και εκάστου των εκπροσωπούντων αυτήν οργάνων επί τη βάσει του αυτού τεκμηρίου υπαιτιότητας;»

III – Διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

23. Η διάταξη περί παραπομπής περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου τη 10η Αυγούστου 2011. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Texdata, η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

24. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία διεξήχθη την 27η Νοεμβρίου 2012, παρενέβησαν η Texdata, η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁹ — Έβδομη οδηγία 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 1983, βασιζόμενη στο άρθρο 54, παράγραφος 3, περίπτωση ζ', της Συνθήκης για τους ενοποιημένους λογαριασμούς (ΕΕ L 193, σ. 1).

IV – Νομική ανάλυση

A – Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

25. Επιβάλλεται κατ' αρχάς η εξέταση των επιχειρημάτων περί απαραδέκτου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

26. Η Αυστριακή Κυβέρνηση επισημαίνει σειρά σφαλμάτων στην παράθεση της εθνικής ρυθμίσεως εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου και υποστηρίζει ότι το αιτούν δικαστήριο δεν παρουσίασε την εν λόγω ρύθμιση κατά τρόπο ώστε το Δικαστήριο να είναι σε θέση να δώσει λυσιτελή και όχι αμιγώς υποθετική απάντηση.

27. Παρά ταύτα, επιβάλλεται συναφώς η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία, σκοπός της διαδικασίας της προδικαστικής παραπομπής, όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, δεν είναι η ερμηνεία εθνικών νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων και ότι, ως εκ τούτου, ενδεχόμενες ανακρίβειες στην παράθεση των επίμαχων εθνικών διατάξεων εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου δεν καθιστούν το Δικαστήριο αναρμόδιο να δώσει απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα που του έθεσε το εν λόγω εθνικό δικαστήριο¹⁰. Εν προκειμένω, φρονώ ότι, βάσει των πληροφοριών που παρέχονται με τη διάταξη περί παραπομπής, το Δικαστήριο έχει στη διάθεσή του τα στοιχεία περί των πραγματικών περιστατικών και του νομικού πλαισίου τα οποία είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει λυσιτελή απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα που του υποβλήθηκε.

28. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, χωρίς να προβάλλει επισήμως ένσταση απαραδέκτου, υποστηρίζει ότι δεν είναι σαφές για ποιο λόγο η νέα διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 283 του UGB μετά τη μεταρρύθμιση του 2011 εφαρμόστηκε αναδρομικώς επί της υποχρέωσης υποβολής των λογαριασμών για τις χρήσεις 2008 και 2009.

29. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί της ερμηνείας και της δυνατότητας εφαρμογής εθνικών διατάξεων ή να διαπιστώνει τα κρίσιμα για τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης πραγματικά περιστατικά. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη, στο πλαίσιο της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ των δικαστηρίων της Ένωσης και των εθνικών δικαστηρίων, το πραγματικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται το προδικαστικό ερώτημα, όπως το πλαίσιο αυτό εξειδικεύεται με την απόφαση περί παραπομπής¹¹. Το Δικαστήριο έχει κρίνει, εξάλλου, ότι ο προσδιορισμός της εθνικής ρυθμίσεως που εφαρμόζεται *ratione temporis* αποτελεί ζήτημα ερμηνείας του εθνικού δικαίου το οποίο δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου όταν αυτό καλείται να αποφανθεί επί αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως¹².

30. Από την προεκτεθείσα συλλογιστική προκύπτει, κατά την άποψή μου, ότι το προδικαστικό ερώτημα πρέπει να κριθεί παραδεκτό.

10 — Βλ., ειδικότερα, αποφάσεις της 30ής Απριλίου 1986, 209/84 έως 213/84, *Asjes* κ.λπ. (Συλλογή 1986, σ. 1425, σκέψη 12), και της 1ης Δεκεμβρίου 2005, C-213/04, *Burtscher* (Συλλογή 2005, σ. I-10309, σκέψη 33).

11 — Βλ. αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 2008, C-347/06, *ASM Brescia* (Συλλογή 2008, σ. I-5641, σκέψη 28), και της 29ης Ιανουαρίου 2009, C-278/07 έως C-280/07, *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb* κ.λπ. (Συλλογή 2009, σ. I-457, σκέψη 16).

12 — Βλ. απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, C-467/08, *Padawan* (Συλλογή 2010, σ. I-10055, σκέψη 24).

B – Επί του προδικαστικού ερωτήματος

1. Ελευθερία εγκαταστάσεως και οδηγίες περί εταιρειών

α) Γενικές παρατηρήσεις

31. Με το πρώτο και το πέμπτο σκέλος του προδικαστικού ερωτήματός του, τα οποία πρέπει, κατά την άποψή μου, να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν η κατοχυρούμενη με τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 54 ΣΛΕΕ ελευθερία εγκαταστάσεως, καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 6 της πρώτης οδηγίας 68/151, 60α της τετάρτης οδηγίας 78/660 και 38, παράγραφος 6, της εβδόμης οδηγίας 83/349 πρέπει να ερμηνευθούν ως αποκλείουσες εθνική ρύθμιση σχετική με το καθεστώς κυρώσεων λόγω παραβάσεως των υποχρεώσεων δημοσιότητας των λογιστικών εγγράφων των κεφαλαιουχικών εταιρειών όπως η προπεριγραφείσα στα σημεία 10 έως 16 ρύθμιση του UGB, ως έχει κατόπιν της μεταρρυθμίσεως του 2011.

32. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν ο σκοπός της δημοσιεύσεως των ετήσιων λογαριασμών θα μπορούσε να επιτευχθεί κατά τρόπο εξίσου αποτελεσματικό με διαδικασία λιγότερο «δραστική» εκείνης που εισήχθη με τη μεταρρύθμιση του 2011, όπως είναι, επί παραδείγματι, η διαδικασία που ίσχυε προ της εν λόγω μεταρρυθμίσεως¹³. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το νέο καθεστώς συνεπάγεται περιττές δαπάνες και επιβαρύνσεις για τις αλλοδαπές εταιρείες, καθώς αυτές αναγκάζονται να απευθυνθούν σε δικηγόρο προκειμένου να προασπίσουν τα δικαιώματά τους που πηγάζουν από την ελευθερία εγκαταστάσεως, ενώ, αντιθέτως, προκειμένου να εξακριβωθεί αν οι εν λόγω εταιρείες έχουν ήδη δημοσιεύσει τα σχετικά λογιστικά έγγραφα, ήτοι αν έχουν δημοσιεύσει τους ισολογισμούς τους στο δικαστήριο του τόπου της κύριας έδρας τους, θα ήταν δυνατή η αναζήτηση στοιχείων από το εν λόγω αλλοδαπό δικαστήριο ή από την κύρια έδρα των εταιρειών.

33. Επιβάλλεται εκ προοίμιου η υπόμνηση ότι η υποχρέωση δημοσιεύσεως των ετήσιων λογαριασμών, καθώς και το σχετικό καθεστώς κυρώσεων που προβλέπεται από την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση έχουν εφαρμογή στην περίπτωση της Texdata, καθόσον η εν λόγω γερμανική κεφαλαιουχική εταιρεία ασκεί τις δραστηριότητές της στην Αυστρία μέσω υποκαταστήματος το οποίο είναι καταχωρισμένο στην εν λόγω χώρα ως αλλοδαπό υποκατάστημα κεφαλαιουχικής εταιρείας. Συντασσόμενος με τις επισημάνσεις στις οποίες προέβη το Ηνωμένο Βασίλειο, φρονώ ότι, σε ένα τέτοιο πλαίσιο, κατά την εξέταση της υπό κρίση υποθέσεως δεν ασκεί τόσο επιρροή η μνημονευόμενη από το αιτούν δικαστήριο έβδομη οδηγία 83/349 για τους ενοποιημένους λογαριασμούς, η οποία έχει εφαρμογή επί ομίλων επιχειρήσεων αποτελούμενων από μητρικές εταιρείες και από *θυγατρικές* εταιρείες που διαθέτουν χωριστή νομική προσωπικότητα¹⁴, όσο η ενδέκατη οδηγία 89/666 για τη δημοσιότητα των *υποκαταστημάτων* κεφαλαιουχικών εταιρειών. Εξάλλου, όπως έχει ήδη επισημανθεί στο σημείο 4 των προτάσεων, η πρώτη οδηγία 68/151, στην οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο με την αίτησή του εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, έχει πλέον καταργηθεί και αντικατασταθεί από την οδηγία 2009/101.

34. Επιβάλλεται συναφώς η υπόμνηση ότι το γεγονός ότι, από τυπικής απόψεως, το εθνικό δικαστήριο διατύπωσε το προδικαστικό ερώτημα μνημονεύοντας ορισμένες μόνο διατάξεις του δικαίου της Ένωσης δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να παράσχει στο εν λόγω δικαστήριο όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία που δύνανται να αποδειχθούν λυσιτελή για τη λύση της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί, ανεξαρτήτως της υπάρξεως ή μη σχετικής μνείας στη διατύπωση των ερωτημάτων του. Προς τούτο, το

13 — Βλ., συγκεκριμένα, ανωτέρω, σημείο 12 και υποσημείωση 8.

14 — Βλ. άρθρο 1 της προαναφερθείσας στην υποσημείωση 9 εβδόμης οδηγίας 83/349.

Δικαστήριο καλείται να συναγάγει από το σύνολο των στοιχείων που του παρέσχε το αιτούν δικαστήριο και, ιδίως, από το σκεπτικό της διατάξεως περί παραπομπής εκείνα τα στοιχεία του δικαίου της Ένωσης που χρήζουν ερμηνείας λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς¹⁵.

35. Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών περιστάσεων της διαφοράς της κύριας δίκης και της εφαρμοστέας αυστριακής ρυθμίσεως, το Δικαστήριο θα πρέπει να προβεί στην ερμηνεία, πέρα από τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 54 ΣΛΕΕ, της οδηγίας 2009/101, της τετάρτης οδηγίας 78/660 και της ενδεκάτης οδηγίας 89/666.

β) Επί των οδηγιών 2009/101, 78/660 και 89/666

36. Οι προαναφερθείσες οδηγίες καταλέγονται, στο σύνολό τους, μεταξύ των συμπληρωματικών μέτρων που ο νομοθέτης της Ένωσης έλαβε προς διευκόλυνση της ασκήσεως της ελευθερίας εγκαταστάσεως. Πρόκειται για οδηγίες που συνιστούν, στο σύνολό τους, διατάξεις εφαρμογής του άρθρου 50, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', ΣΛΕΕ¹⁶, καθώς και του Γενικού Προγράμματος για την κατάργηση των περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο τη 18η Δεκεμβρίου 1961¹⁷, νομοθετημάτων τα οποία προβλέπουν τον συντονισμό των εγγυήσεων των οποίων την τήρηση τα διάφορα κράτη μέλη απαιτούν εκ μέρους των εταιρειών για τη διαφύλαξη των συμφερόντων τόσο των εταίρων όσο και των τρίτων. Μεταξύ των εν λόγω εγγυήσεων περιλαμβάνεται η υποχρέωση δημοσιοποιήσεως ορισμένων στοιχείων που αφορούν τις ίδιες τις εταιρείες. Προς αυτήν ακριβώς την κατεύθυνση οι προμνησθείσες οδηγίες περιέχουν ορισμένες διατάξεις σκοπούσες στον συντονισμό των εθνικών ρυθμίσεων περί δημοσιότητας σημαντικών στοιχείων των εταιρειών¹⁸.

37. Από διάφορες αιτιολογικές σκέψεις των εν λόγω οδηγιών προκύπτει, βεβαίως, ότι κύριος σκοπός του συντονισμού των εθνικών ρυθμίσεων περί δημοσιότητας είναι ακριβώς η διαφύλαξη των συμφερόντων των τρίτων. Η επιβολή υποχρεώσεων δημοσιότητας στις εταιρείες έχει, πράγματι, ως σκοπό να παρέχει στους τρίτους που συναλλάσσονται ή προτίθενται να συναλλαγούν με την εταιρεία τη δυνατότητα να πληροφορηθούν τις ουσιώδεις καταστατικές πράξεις της, καθώς και ορισμένα σημαντικά στοιχεία που την αφορούν και, ειδικότερα, την ταυτότητα των προσώπων που έχουν την εξουσία να τη δεσμεύουν¹⁹.

38. Επιπροσθέτως, όσον αφορά ειδικώς τη δημοσιότητα των ετήσιων λογαριασμών των κεφαλαιουχικών εταιρειών, το Δικαστήριο έχει κατά το παρελθόν επισημάνει ότι αυτή συμβάλλει ουσιωδώς στην προστασία των τρίτων²⁰ και ότι σκοπεί κυρίως στην ενημέρωση εκείνων οι οποίοι δεν γνωρίζουν ή δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν επαρκώς τη λογιστική και χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρείας²¹. Ο ειδικός σκοπός έγκειται στην παροχή της δυνατότητας στα πρόσωπα αυτά να κρίνουν κατά πόσον ενδείκνυται η δημιουργία ή η διατήρηση οιασδήποτε έννομης σχέσεως με την εκάστοτε εταιρεία²².

15 — Βλ. απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, C-81/09, Ίδρυμα Τύπου (Συλλογή 2010, σ. I-10161, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Για τη μη επιρροή που έχει επί του παραδεκτού του προδικαστικού ερωτήματος ενδεχόμενη πεπλανημένη αναφορά διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, βλ. επίσης απόφαση της 22ας Μαρτίου 2012, C-248/11, Nilas κ.λπ. (σκέψεις 31 και 32).

16 — Πρώην άρθρου 44, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', ΕΚ και, πιο πριν, άρθρου 54, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', της Συνθήκης ΕΚ.

17 — ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 7. Βλ., ειδικότερα, τίτλο VI.

18 — Βλ., ειδικότερα, κεφάλαιο 2 της οδηγίας 2009/101, τμήμα 10 της τετάρτης οδηγίας 78/660, καθώς και ενδέκατη οδηγία 89/666.

19 — Βλ., ειδικότερα, δεύτερη και τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2009/101, πρώτη και έκτη αιτιολογική σκέψη της τετάρτης οδηγίας 78/660, καθώς και έκτη και έβδομη αιτιολογική σκέψη της ενδεκάτης οδηγίας 89/666. Σε σχέση με την πρώτη οδηγία 68/151, η οποία καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2009/101, βλ. επίσης απόφαση της 1ης Ιουνίου 2006, C-453/04, Innoventif (Συλλογή 2006, σ. I-4929, σκέψη 3).

20 — Απόφαση της 3ης Μαΐου 2005, C-387/02, C-391/02 και C-403/02, Berlusconi κ.λπ. (Συλλογή 2005, σ. I-3565, σκέψη 62).

21 — Απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 1997, C-97/96, Daihatsu (Συλλογή 1997, σ. I-6843, σκέψη 22).

22 — Βλ. σημείο 32 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Γ. Κοσμά της 5ης Ιουνίου 1997 στην υπόθεση C-191/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1997, σ. I-5449), καθώς και σημείο 14 των προτάσεων του ίδιου γενικού εισαγγελέα της 3ης Ιουλίου 1997 στην προμνησθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση υπόθεση Daihatsu.

39. Δεδομένου ότι η εφαρμογή κανόνα δικαίου συναρτάται άμεσα με την ύπαρξη συστήματος καταναγκασμού ενεργοποιούμενου για τη διασφάλιση της τηρήσεως του εν λόγω κανόνα, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν περιορίστηκε στην επιβολή στα κράτη μέλη της υποχρέωσης λήψεως των μέτρων που απαιτούνται για να υποβληθούν οι εταιρείες σε υποχρεώσεις δημοσιότητας, ιδίως σε σχέση με τα λογιστικά έγγραφα, αλλά επέβαλε σε αυτά επίσης την υποχρέωση να προβλέπουν «κατάλληλες κυρώσεις» για τις περιπτώσεις παραβάσεως των εν λόγω υποχρεώσεων²³.

40. Επιβάλλεται, ως εκ τούτου, η διαπίστωση ότι η επιβολή, με εθνική ρύθμιση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, στις εταιρείες και στα υποκαταστήματα αλλοδαπών κεφαλαιουχικών εταιρειών υποχρεώσεων δημοσιεύσεως των λογιστικών εγγράφων και των λοιπών εγγράφων που αναφέρονται στα άρθρα 277, παράγραφος 1, και 280bis του UGB, καθώς και η πρόβλεψη κυρώσεων για την περίπτωση μη τηρήσεως των εν λόγω υποχρεώσεων είναι σύμφωνες με τις προαναφερθείσες οδηγίες.

41. Χρήζει εντούτοις εξετάσεως το ζήτημα που έθεσε το αιτούν δικαστήριο, ήτοι κατά πόσον ένα τέτοιο σύστημα κυρώσεων είναι πρόσφορο και σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας.

42. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, προς αποσαφήνιση του περιεχομένου της επιταγής περί καταλληλότητας των κυρώσεων που απειλούνται σε περίπτωση παραβάσεως των υποχρεώσεων δημοσιότητας, δύναται να ληφθεί λυσιτελώς υπόψη η πάγια νομολογία του περί της αρχής της αργαστής συνεργασίας, αρχής η οποία αποτυπώνεται πλέον στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και από την οποία απορρέει επιταγή όμοιας φύσεως. Κατά την εν λόγω νομολογία, μολονότι τα κράτη μέλη διατηρούν την ευχέρεια επιλογής των κυρώσεων, οφείλουν πρωτίστως να μεριμνούν ώστε οι παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης να τιμωρούνται, στο ουσιαστικό και δικονομικό επίπεδο, κατά τρόπο ανάλογο με εκείνον που προβλέπεται για όμοιας φύσεως και σημασίας παραβάσεις του εθνικού δικαίου και, εν πάση περιπτώσει, να μεριμνούν ώστε οι σχετικές κυρώσεις να έχουν αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό χαρακτήρα²⁴.

43. Επιβάλλεται επιπροσθέτως η επισήμανση ότι, μολονότι οι οδηγίες προβλέπουν τη θεσμοθέτηση κατάλληλων κυρώσεων εκ μέρους των κρατών μελών, δεν περιλαμβάνουν συγκεκριμένους κανόνες για τον καθορισμό των εν λόγω κυρώσεων και, ειδικότερα, δεν εισάγουν κάποιο ρητό κριτήριο για την αξιολόγηση του αναλογικού χαρακτήρα τους.

44. Κατά πάγια νομολογία, ελλείπει εναρμονίσεως της νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα των κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση μη τηρήσεως των όρων που προβλέπει καθεστώς εισαχθέν με την εν λόγω νομοθεσία, τα κράτη μέλη δύναται να επιλέγουν τις κυρώσεις που κρίνουν κατάλληλες. Τα κράτη μέλη οφείλουν όμως να ασκούν την αρμοδιότητα αυτή συμφώνως προς το δίκαιο της Ένωσης και προς τις γενικές αρχές του και, κατά συνέπεια, συμφώνως προς την αρχή της αναλογικότητας²⁵.

23 — Βλ., ειδικότερα, άρθρο 7, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/101 και άρθρο 12 της ενδεκάτης οδηγίας 89/666. Συναφώς, κρίνεται αναγκαία η επισήμανση ότι το γεγονός ότι το άρθρο 7, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/101 -όπως, εξάλλου, προηγουμένως η πρώτη οδηγία 68/151, την οποία αντικατέστησε η οδηγία 2009/101- επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να θέσουν σε ισχύ κατάλληλες κυρώσεις *τουλάχιστον* για τις περιπτώσεις μη δημοσιεύσεως των λογιστικών εγγράφων καταδεικνύει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης αποδίδει ιδιαίτερο βάρος στην τήρηση της υποχρέωσης δημοσιεύσεως των εν λόγω εγγράφων σε σχέση με την υποχρέωση δημοσιεύσεως άλλων στοιχείων της εταιρείας. Συναφώς, βλ. επίσης προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Γ. Κοσμά στην προμνησθείσα στην υποσημείωση 22 υπόθεση Επιτροπή κατά Γερμανίας (σημείο 27).

24 — Βλ. προαναφερθείσα στην υποσημείωση 20 απόφαση Berlusconi (σκέψεις 64 και 65).

25 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2001, C-262/99, Λουλουδάκης (Συλλογή 2001, σ. I-5547, σκέψη 67)· της 29ης Ιουλίου 2010, C-188/09, Profaktor Kulesza, Frankowski, Józwiak, Orłowski (Συλλογή 2010, σ. I-7639, σκέψη 29), και της 9ης Φεβρουαρίου 2012, C-210/10, Urbán (σκέψη 23).

45. Συνεπώς, εν προκειμένω, οι κυρώσεις που προβλέπονται από την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση δεν πρέπει να υπερβαίνουν το πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών της ρυθμίσεως, ενώ εξυπακούεται ότι, οσάκις υφίσταται ευχέρεια επιλογής μεταξύ πλειόνων καταλλήλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο περιοριστικό, η δε προκαλούμενη επάχθεια δεν πρέπει να είναι δυσανάλογη προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς²⁶.

46. Είναι σαφές ότι, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, αρμόδιο να κρίνει αν τα εθνικά μέτρα είναι σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, με την αρχή της αναλογικότητας είναι το αιτούν δικαστήριο, η δε αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται στην παροχή όλων των ερμηνευτικών στοιχείων που αφορούν το δίκαιο της Ένωσης και τα οποία παρέχουν στο αιτούν δικαστήριο τη δυνατότητα να αξιολογήσει τη συμβατότητα των εν λόγω μέτρων²⁷. Το αιτούν δικαστήριο, το μόνο αρμόδιο να ερμηνεύσει το εθνικό δίκαιο, είναι, επομένως, εκείνο που καλείται να κρίνει αν το σύστημα κυρώσεων που προβλέπεται από την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση πληροί τις προϋποθέσεις αποτελεσματικότητας, αναλογικότητας και αποτρεπτικότητας και, ιδίως, αν μεταχειρίζεται ή όχι τις τυπικώς αλλοδαπές εταιρείες δυσμενώς σε σχέση με τις αυστριακές εταιρείες σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων δημοσιότητας²⁸. Κατά την αξιολόγηση της συμβατότητας της εν λόγω ρυθμίσεως με το δίκαιο της Ένωσης το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει όμως να λάβει υπόψη τα ερμηνευτικά στοιχεία που θα του παράσχει το Δικαστήριο.

47. Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να ληφθεί υπόψη ο προαναφερθείς πρωταρχικός σκοπός προστασίας των τρίτων που συναλλάσσονται με την εταιρεία, σκοπός ο οποίος, πέραν του γεγονότος ότι επιδιώκεται από τους κανόνες της Ένωσης, πρέπει να υπηρετείται και από τους εθνικούς κανόνες περί δημοσιότητας. Συναφώς, κρίνεται επιβεβλημένη η επισήμανση ότι από τις εξηγήσεις περί του κυβερνητικού νομοσχεδίου με το οποίο επήλθε η μεταρρύθμιση του 2011 προκύπτει ότι στην Αυστρία, υπό το προϊσχύον καθεστώς, εκ των επιχειρήσεων που υπείχαν υποχρέωση δημοσιότητας εκπλήρωνε εμπροθέσμως την εν λόγω υποχρέωση ποσοστό μικρότερο του ημίσεος²⁹. Φρονώ ότι αυτή η επισήμανση αρκεί για να καταδείξει ότι το προϊσχύον καθεστώς³⁰, το οποίο επικαλείται το αιτούν δικαστήριο προκειμένου να δικαιολογήσει ορισμένες επιφυλάξεις του όσον αφορά τον σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας χαρακτήρα του νέου καθεστώτος κυρώσεων, δεν ήταν πρόσφορο για τη διασφάλιση της εκπληρώσεως, εκ μέρους των εταιρειών, των υποχρεώσεων δημοσιεύσεως των λογιστικών εγγράφων που αυτές υπέχουν και, συνεπώς, δεν ήταν σύμφωνο με τις επιταγές της αποτελεσματικότητας και της αποτρεπτικότητας, ούτε με τον επιδιωκόμενο από τις οδηγίες θεμελιώδη σκοπό προστασίας των τρίτων για τον οποίο έγινε λόγος ανωτέρω. Εξάλλου, τόσο από τις προαναφερθείσες εξηγήσεις περί του κυβερνητικού νομοσχεδίου όσο και από τις ρητές δηλώσεις της Αυστριακής Κυβέρνησεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση προκύπτει ότι σκοπός της μεταρρυθμίσεως και, ειδικότερα, της διατάξεως με την οποία προβλέφθηκε η αυτόματη επιβολή προστίμου ελάχιστου ύψους 700 ευρώ ήταν η πληρέστερη και ταχύτερη εκπλήρωση των υποχρεώσεων δημοσιότητας εκ μέρους των επιχειρήσεων που υπέχουν τις εν λόγω υποχρεώσεις, σκοπός ο οποίος, όπως εξήγησε η Αυστριακή Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επετεύχθη, δεδομένης της αξιοσημείωτης αυξήσεως του ποσοστού των εταιρειών που μετά τη μεταρρύθμιση του 2011 εκπληρώνουν εμπροθέσμως τις υποχρεώσεις δημοσιότητας.

26 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 9ης Μαρτίου 2010, C-379/08 και C-380/08, ERG κ.λπ. (Συλλογή 2010, σ. I-2007, σκέψη 86), και προαναφερθείσα στην υποσημείωση 25 απόφαση Urbán (σκέψη 24).

27 — Βλ. προαναφερθείσα στην υποσημείωση 25 απόφαση Profaktor Kulesza, Frankowski, Józwiak, Orłowski (σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

28 — Απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-167/01, Inspire Art (Συλλογή 2003, σ. I-10155, σκέψη 63).

29 — Βλ. εξηγήσεις περί του κυβερνητικού νομοσχεδίου, σ. 70 (το εν λόγω έγγραφο είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο του αυστριακού κοινοβουλίου, στη διεύθυνση www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXIV/I/I_00981/fnameorig_201069.html). Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Αυστριακή Κυβέρνηση δήλωσε ότι, προ της μεταρρυθμίσεως του 2011, μόνον το 37 % των μεγάλων επιχειρήσεων εκπλήρωνε εμπροθέσμως τις υποχρεώσεις δημοσιότητας. Από τις εν λόγω εξηγήσεις προκύπτει ότι, δεδομένων των εν λόγω στοιχείων, η Αυστριακή Κυβέρνηση αμφέβαλλε αν η Δημοκρατία της Αυστρίας τηρούσε κατά τρόπο επαρκή τις απορρέουσες από το δίκαιο της Ένωσης υποχρεώσεις της για τη λήψη μέτρων πρόσφορων να διασφαλίσουν την τήρηση των υποχρεώσεων δημοσιότητας εκ μέρους των εταιρειών.

30 — Βλ. έκθεση του εν λόγω συστήματος ανωτέρω (σημείο 12 και υποσημείωση 8).

48. Δεύτερον, επιβάλλεται η επισήμανση ότι από τις παρατηρήσεις της Επιτροπής προκύπτει ότι πρόστιμο εις βάρος των κεφαλαιουχικών εταιρειών κατώτατου ύψους 700 ευρώ για παράβαση των υποχρεώσεων δημοσιότητας αντιστοιχεί κατά προσέγγιση στον μέσο όρο των ποσών των προστίμων που προβλέπονται στα κράτη μέλη για παραβάσεις αυτού του είδους και ότι σε ορισμένα κράτη μέλη τέτοια ελάχιστα πρόστιμα δύνανται να ανέλθουν στο ποσό των 1 500 ευρώ. Φρονώ ότι ο καθορισμός του κατώτατου ποσού της κυρώσεως σε αυτό το ύψος δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι πρόσφορο και αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από την επίμαχη ρύθμιση θεμελιώδους σκοπού για τον οποίο έγινε λόγος στα σημεία 37 και 38 των προτάσεων.

49. Εξάλλου, υπό την επιφύλαξη της συλλογιστικής που θα αναπτύξω κατωτέρω σε σχέση με την αρχή *ne bis in idem*, ούτε η προβλεπόμενη σε περίπτωση συνεχίσεως της παραβάσεως επανάληψη της επιβολής του προστίμου ανά δύο μήνες είναι δυσανάλογη προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς. Πρόκειται, πράγματι, για μέτρο το οποίο σκοπεί στη συμμόρφωση των εταιρειών για τις οποίες η επιβολή του προστίμου δεν συνιστά επαρκές μέσο πίεσεως για την ταχεία εκπλήρωση της υποχρεώσεως δημοσιεύσεως που αυτές υπέχουν.

50. Τρίτον, επιβάλλεται η επισήμανση ότι η επίμαχη ρύθμιση προβλέπει προθεσμία εννέα μηνών από της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού. Η προθεσμία αυτή συνιστά, κατά την άποψή μου, χρονικό διάστημα το οποίο, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, είναι υπερεπαρκές για να παράσχει στην εταιρεία τη δυνατότητα να εκπληρώσει την υποχρέωση καταρτίσεως και δημοσιεύσεως των ετήσιων λογαριασμών της. Εξάλλου, αν επιτρεπόταν η δημοσίευση των λογαριασμών της προηγούμενης χρήσεως εντός ακόμη πιο μακράς προθεσμίας, ο σκοπός των υποχρεώσεων δημοσιότητας, ήτοι η προστασία των τρίτων, θα διακυβευόταν, καθώς οι τρίτοι θα είχαν πρόσβαση σε στοιχεία περί της καταστάσεως της εταιρείας τα οποία ενδεχομένως δεν θα ήταν αρκούντως ενημερωμένα ώστε να εγγυώνται σε αυτούς την ακρίβεια των σχετικών πληροφοριών και την αντιστοιχία τους με την πραγματική κατάσταση της εταιρείας.

51. Τέταρτον, επιβάλλεται επίσης η επισήμανση ότι, εν πάση περιπτώσει, η εταιρεία και τα όργανα αυτής έχουν τη δυνατότητα να προσβάλουν την απόφαση επιβολής προστίμου και να εκθέσουν τους λόγους μη εκπληρώσεως της υποχρεώσεως δημοσιότητας που υπέχουν.

52. Πέμπτον, ως προς τις επιταγές που απορρέουν από την προμνησθείσα στο σημείο 42 νομολογία, επιβάλλεται η επισήμανση ότι η εθνική ρύθμιση προβλέπει, τόσο από ουσιαστικής όσο από διαδικαστικής απόψεως, το ίδιο ακριβώς καθεστώς κυρώσεων για τις αυστριακές εταιρείες και για τα υποκαταστήματα των αλλοδαπών εταιρειών.

53. Από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων συνάγεται, κατά την άποψή μου, ότι εθνική ρύθμιση όπως η εφαρμοστέα στην υπόθεση της κυρίας δίκης δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι πρόσφορο και αναγκαίο για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών της ρυθμίσεως η οποία επιβάλλει στις εταιρείες τις υποχρεώσεις δημοσιότητας.

γ) Επί των άρθρων 49 ΣΛΕΕ και 54 ΣΛΕΕ

54. Όσον αφορά εν συνεχεία το ζήτημα αν μια τέτοια ρύθμιση είναι σύμφωνη με τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 54 ΣΛΕΕ, επιβάλλεται να εξετασθεί αν η ρύθμιση αυτή συνιστά μέτρο το οποίο εμποδίζει εταιρεία συσταθείσα κατά τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους να ασκήσει την ελευθερία εγκαταστάσεως στην Αυστρία, μέσω της ιδρύσεως υποκαταστήματος³¹.

31 — Βλ., συναφώς, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 15 απόφαση Ίδρυμα Τύπου (σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

55. Συναφώς, από την προεκτεθείσα συλλογιστική προκύπτει, κατ' αρχάς, ότι κυρώσεις όπως αυτές που επιβάλλει σε περίπτωση παραβάσεως των υποχρεώσεων δημοσιότητας η εφαρμοστέα στην υπόθεση της κύριας δίκης ρύθμιση είναι πρόσφορες και σύμφωνες με το δίκαιο της Ένωσης. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επιβολή των εν λόγω κυρώσεων προϋποθέτει κατ' ανάγκην παράβαση, εκ μέρους της εταιρείας, των εννόμων υποχρεώσεων δημοσιότητας που επιβάλλει το δίκαιο της Ένωσης. Συνεπώς, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, μόνον η μη σύννομη συμπεριφορά της εταιρείας και των εταιρικών οργάνων δύναται να επισύρει τις έννομες συνέπειες που προβλέπονται από την επίμαχη εθνική ρύθμιση.

56. Επιπροσθέτως, όπως έχει ήδη επισημανθεί, η ρύθμιση που προβλέπει την επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεως των υποχρεώσεων δημοσιότητας εφαρμόζεται αδιακρίτως τόσο επί των αυστριακών εταιρειών όσο και επί των εταιρειών των λοιπών κρατών μελών που εγκαθίστανται στην Αυστρία μέσω της ιδρύσεως υποκαταστήματος. Εξάλλου, τα υποκαταστήματα αυτά υποχρεούνται, βάσει του άρθρου 280bis και συμφώνως προς τις διατάξεις της ενδεκάτης οδηγίας 89/666, να δημοσιεύουν μόνον «τα λογιστικά έγγραφα που έχουν καταρτισθεί, ελεγχθεί και δημοσιευθεί κατά το ισχύον στην κύρια έδρα της εταιρείας δίκαιο»³².

57. Επί τη βάσει ακριβώς αυτής της συλλογιστικής δύναται να αποκρουσθούν οι διατυπωθείσες από το αιτούν δικαστήριο επιφυλάξεις για τις οποίες έγινε λόγος στο σημείο 32 των προτάσεων, κατά τις οποίες το νέο καθεστώς κυρώσεων συνεπάγεται περιττές επιβαρύνσεις για τις αλλοδαπές εταιρείες, λόγω των νομικών εξόδων στα οποία αυτές αναγκάζονται να υποβληθούν για τη διασφάλιση της ασκήσεως των δικαιωμάτων τους που πηγάζουν από την ελευθερία εγκαταστάσεως. Συγκεκριμένα, οι επιβαρύνσεις αυτές επ' ουδενί είναι αναγκαίες, αλλά εξαρτώνται αποκλειστικώς από παράβαση, εκ μέρους της οικείας εταιρείας, έννομης υποχρεώσεώς της. Εξάλλου, οι εν λόγω επιβαρύνσεις δεν αφορούν μόνον τις αλλοδαπές εταιρείες, αλλά και τις αυστριακές εταιρείες.

58. Όσον αφορά, αντιθέτως, την ενδεχόμενη δυνατότητα, για την οποία κάνει λόγο το αιτούν δικαστήριο, αναζήτησε στοιχείων από το δικαστήριο του τόπου της κύριας έδρας της εταιρείας, επισημαίνεται ότι, κατά την ενδέκατη οδηγία 89/666, προκειμένου να θεωρηθεί ότι ένα υποκατάστημα έχει εκπληρώσει τη δική του υποχρέωση δημοσιότητας, δεν αρκεί το γεγονός ότι η κύρια εταιρεία έχει εκπληρώσει αντίστοιχες υποχρεώσεις στο κράτος μέλος της έδρας της. Επιπροσθέτως, το αιτούν δικαστήριο δεν δύναται να υποχρεωθεί να προβεί σε ανάλογες έρευνες, ενδεχομένως υπέρμετρα χρονοβόρες, αν όχι και πολυδάπανες, στα δικαστήρια άλλων κρατών μελών όταν υπάρχει έννομη υποχρέωση δημοσιεύσεως των εταιρικών εγγράφων στο κράτος μέλος όπου λειτουργεί το υποκατάστημα, με σκοπό την προστασία των τρίτων που συναλλάσσονται με το υποκατάστημα αυτό. Αντιστοίχως, το γεγονός ότι τα εν λόγω λογιστικά έγγραφα είναι διαθέσιμα στο Διαδίκτυο, στη γλώσσα του κράτους μέλους όπου βρίσκεται η κύρια έδρα της εταιρείας, γλώσσα η οποία ενδέχεται να διαφέρει εκείνης του κράτους στο οποίο λειτουργεί το υποκατάστημα, δεν δύναται να δικαιολογήσει τη μη εκπλήρωση της υποχρεώσεως δημοσιεύσεως στο κράτος μέλος όπου έχει ιδρυθεί το υποκατάστημα.

59. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, φρονώ ότι ρύθμιση η οποία, υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης, επιβάλλει, συμφώνως προς το εφαρμοστέο παράγωγο δίκαιο της Ένωσης, κατάλληλες κυρώσεις για τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων δημοσιεύσεως των ετήσιων λογαριασμών και άλλων συναφών εταιρικών εγγράφων δεν είναι φύσεως τέτοιας ώστε να περιάγει τις εταιρείες άλλων κρατών μελών σε πραγματική ή νομική κατάσταση δυσμενέστερη εκείνης των εταιρειών του κράτους μέλους εγκαταστάσεως και δεν εισάγει περιορισμό στην ελευθερία εγκαταστάσεως³³ εφόσον δεν απαγορεύει, δεν παρεμποδίζει και δεν καθιστά λιγότερο ελκυστική την άσκηση της εν λόγω ελευθερίας.

32 — Βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 6.

33 — Βλ., για ανάλογη προσέγγιση, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 19 απόφαση *Innoventif* (σκέψη 39) και απόφαση της 17ης Ιουνίου 1997, C-70/95, *Sodemare* κ.λπ. (Συλλογή 1997, σ. I-3395, σκέψη 33).

2. Επί των αρχών της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και επί της αρχής *ne bis in idem*

α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

60. Με το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο σκέλος του προδικαστικού ερωτήματός του το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν οι γενικές αρχές της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, καθώς και η γενική αρχή *ne bis in idem*, όπως αυτές κατοχυρώνονται από τον Χάρτη και την ΕΣΔΑ, πρέπει να ερμηνευθούν ως αποκλείουσες εθνική ρύθμιση εισάγουσα καθεστώς κυρώσεων για παράβαση των υποχρεώσεων δημοσιεύσεως των λογιστικών εγγράφων των κεφαλαιουχικών εταιρειών όπως η προπεριγραφείσα στα σημεία 10 έως 16 ρύθμιση του UGB, ως έχει κατόπιν της μεταρρυθμίσεως του 2011.

61. Οι τρεις αρχές που μνημονεύονται από το αιτούν δικαστήριο αποτελούν στο σύνολό τους αρχές αναγνωρισμένες από το Δικαστήριο ως γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης. Οι εν λόγω αρχές κατοχυρώνονται πλέον με διάφορες διατάξεις του Χάρτη (καθώς και της ΕΣΔΑ) και έχουν αναχθεί στην τάξη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης.

62. Ειδικότερα, η αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας αποτελεί, κατά πάγια νομολογία, γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης απορρέουσα από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών³⁴. Η εν λόγω αρχή κατοχυρώνεται με τα άρθρα 6 και 13 ΕΣΔΑ και επιβεβαιώνεται από το άρθρο 47 του Χάρτη.

63. Η αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο οιασδήποτε διαδικασίας δυναμένης να καταλήξει στην επιβολή κυρώσεων έχει επανειλημμένως αναγνωρισθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου ως θεμελιώδης αρχή του δικαίου της Ένωσης³⁵. Η εν λόγω αρχή προβλέπεται από το άρθρο 6, παράγραφος 3, ΕΣΔΑ και αποτυπώνεται ρητώς στα άρθρα 41, παράγραφος 2, στοιχείο α', και 48, παράγραφος 2, του Χάρτη.

64. Η απαγόρευση του κολασμού ή της διώξεως της αυτής πράξεως δύο φορές (αρχή *ne bis in idem*) έχει επίσης αναγνωρισθεί από το Δικαστήριο ως γενική αρχή του δικαίου³⁶. Η εν λόγω αρχή προβλέπεται ρητώς από το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου 7 της ΕΣΔΑ, καθώς και από το άρθρο 50 του Χάρτη.

65. Η γενομένη από το αιτούν δικαστήριο αναφορά των εν λόγω αρχών και των σχετικών διατάξεων του Χάρτη θέτει δύο ζητήματα προκαταρκτικής φύσεως τα οποία συζητήθηκαν ευρέως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Το πρώτο ζήτημα, το οποίο ήγειρε η Αυστριακή Κυβέρνηση τόσο με τις γραπτές παρατηρήσεις της όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων του Χάρτη στο πλαίσιο υποθέσεως όπως αυτή της κύριας δίκης. Το δεύτερο ζήτημα, στο οποίο αναφέρεται ρητώς το αιτούν δικαστήριο, αφορά την ποινική ή μη φύση του καθεστώτος κυρώσεων που προβλέπεται από την επίμαχη εθνική ρύθμιση. Συγκεκριμένα, ενδεχόμενος χαρακτηρισμός του εν λόγω καθεστώτος ως ποινικού θα ασκούσε επιρροή επί της εφαρμογής των ανωτέρω αρχών.

34 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2007, C-432/05, Unibet (Συλλογή 2007, σ. I-2271, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και της 18ης Μαρτίου 2010, C-317/08 έως C-320/08, Alassini κ.λπ. (Συλλογή 2010, σ. I-2213, σκέψη 61).

35 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής κ.λπ. (Συλλογή 2010, σ. I-8301, σκέψη 92 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

36 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψη 59), και της 29ης Ιουνίου 2006, C-289/04 P, Showa Denko κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-5859, σκέψη 50).

β) Επί της δυνατότητας εφαρμογής του Χάρτη

66. Κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, οι διατάξεις αυτού εφαρμόζονται «στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης».

67. Η Αυστριακή Κυβέρνηση επισημαίνει ότι, μολονότι οι προαναφερθείσες οδηγίες υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να προβλέπουν κατάλληλες κυρώσεις για τις παραβάσεις των υποχρεώσεων δημοσιότητας, το δίκαιο της Ένωσης δεν ρυθμίζει λεπτομερώς ούτε τη διαδικασία επιβολής κυρώσεων ούτε τη διαδικασία προσφυγής. Εφόσον το δικονομικό δίκαιο εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, ο Χάρτης εν γένει δεν έχει εφαρμογή, στο πλαίσιο υποθέσεως όπως αυτή της κύριας δίκης.

68. Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι η ερμηνεία της έννοιας «εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης» εκ μέρους των κρατών μελών και, κατά συνέπεια, το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη αποτελούν ζητήματα τα οποία υπήρξαν προσφάτως αντικείμενο εκτεταμένης συζητήσεως, τόσο στη θεωρία όσο και, κυρίως, μεταξύ των γενικών εισαγγελέων³⁷.

69. Οφείλω, εντούτοις, να επισημάνω, χωρίς να σταθώ στις κατά το μάλλον ή ήττον στενές ερμηνείες του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη που είναι δυνατές και, συνεπώς, στα ενδεχόμενα διαφορετικά πεδία εφαρμογής αυτού, ότι, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, όχι μόνον οι υποχρεώσεις δημοσιότητας για τις οποίες προβλέπεται το καθεστώς κυρώσεων που αποτελεί αντικείμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως απορρέουν ευθέως από το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και οι ίδιες οι κυρώσεις προβλέπονται από την εθνική ρύθμιση κατόπιν άμεσης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, των διατάξεων της πρώτης, της τετάρτης και της ενδεκάτης οδηγίας 89/666/ΕΟΚ, οι οποίες επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν κατάλληλες κυρώσεις προς διασφάλιση της τηρήσεως των εν λόγω υποχρεώσεων δημοσιότητας³⁸. Η εθνική ρύθμιση περιέχει, επομένως, *ειδικές* διατάξεις που ρυθμίζουν τη διαδικασία επιβολής –συμπεριλαμβανόμενου του μηχανισμού προσφυγής– κυρώσεων οι οποίες προβλέπονται *ρητώς* από το δίκαιο της Ένωσης.

70. Εντός ενός τέτοιου πλαισίου, το επισημανθέν από την Αυστριακή Κυβέρνηση στοιχείο ότι το δίκαιο της Ένωσης αναγνωρίζει στην εσωτερική έννομη τάξη εκάστου των κρατών μελών την ευχέρεια να καθορίσει τη διαδικασία επιβολής των εν λόγω κυρώσεων ουδόλως αναιρεί, κατά την άποψή μου, το γεγονός ότι η εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους θέσπιση ρυθμίσεως όπως η εφαρμοζόμενη στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστά εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Συγκεκριμένα, εφόσον, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, τα κράτη μέλη θεσπίζουν *ειδικές* διατάξεις για τη μεταφορά στην εσωτερική έννομη τάξη καθεστώτος κυρώσεων που προβλέπεται *ρητώς* από το δίκαιο της Ένωσης και εφόσον, επομένως, οι εθνικοί κανόνες έλκουν την καταγωγή τους *απευθείας* από το δίκαιο της Ένωσης, η διαδικαστική αυτονομία που αναγνωρίζεται στα κράτη μέλη επ' ουδενί σημαίνει ότι αυτά δεν προβαίνουν σε εφαρμογή του εν λόγω δικαίου³⁹.

37 — Βλ., ως πλέον πρόσφατες, σε αντίστροφη χρονολογική σειρά, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Cruz Villalón της 12ης Ιουνίου 2012 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση C-617/10, Åklagaren Fransson (σημεία 25 έως 65 και υποσημείωση 4), της γενικής εισαγγελέως J. Kokott της 15ης Δεκεμβρίου 2011 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, C-489/10, Bonda (σημεία 13 έως 20), και του γενικού εισαγγελέα Y. Bot της 5ης Απριλίου 2011 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2011, C-108/10, Scattolon (Συλλογή 2011, σ. I-7491, σημεία 116 έως 119), καθώς και προτάσεις της γενικής εισαγγελέως V. Trstenjak της 22ας Σεπτεμβρίου 2011 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-411/10 και C-493/10, N.S. κ.λπ. (Συλλογή 2011, σ. I-13905, σημεία 71 έως 81). Για παραπομπές στη θεωρία, βλ. υποσημείωση 66 των προαναφερθεισών στην παρούσα υποσημείωση προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Y. Bot.

38 — Βλ. ανωτέρω, σημεία 4, 5 και 7.

39 — Επομένως, η υπό κρίση υπόθεση διαφοροποιείται ουσιαδώς από την, ασφαλώς πιο προβληματική, περίπτωση της υποθέσεως Åklagaren Fransson (βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 37). Συγκεκριμένα, η οδηγία την οποία αφορά η υπόθεση Åklagaren Fransson δεν προβλέπει, όπως εν προκειμένω, ρητή υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν κατάλληλες κυρώσεις για τις παραβάσεις των τασσόμενων από αυτήν υποχρεώσεων, αλλά, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας P. Cruz Villalón με τις προτάσεις του, περιορίζεται στην επιβολή στα κράτη μέλη υποχρεώσεως αποτελεσματικής εισπράξεως του φόρου (βλ. σημείο 58 των προαναφερθεισών στην υποσημείωση 37 προτάσεων του εν λόγω εισαγγελέα). Συνεπώς, ενώ στην υπόθεση Åklagaren Fransson το εθνικό δίκαιο τίθεται απλώς στην υπηρεσία των σκοπών που τάσσει το δίκαιο της Ένωσης (βλ., ειδικότερα, σημείο 60 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα P. Cruz Villalón), στην υπό κρίση υπόθεση η εθνική νομοθετική δραστηριότητα έλκει την καταγωγή της *απευθείας* από το δίκαιο της Ένωσης.

71. Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, φρονώ ότι οι διατάξεις του Χάρτη πρέπει να τύχουν εφαρμογής επί της υπό κρίση υποθέσεως.

γ) Επί της ποινικής φύσεως του προβλεπόμενου από την εθνική ρύθμιση καθεστώτος κυρώσεων

72. Όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, κατά την κρατούσα άποψη στην αυστριακή νομολογία και θεωρία, το προβλεπόμενο από το άρθρο 283 του UGB καθεστώς κυρώσεων έχει συγχρόνως καταναγκαστικό και κατασταλτικό χαρακτήρα και εμφανίζει, συνεπώς, στοιχεία ποινικής φύσεως⁴⁰. Η θέση αυτή αποκρούεται εντούτοις από την Επιτροπή και από την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου.

73. Τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση της ποινικής ή μη φύσεως καθεστώτος κυρώσεων προκύπτουν από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) περί της ερμηνείας των εννοιών «κατηγορία ποινικής φύσεως», «ποινή» και «ποινική δικονομία» των άρθρων 6 και 7 ΕΣΔΑ και του άρθρου 4, παράγραφος 1, του σχετικού πρωτοκόλλου 7⁴¹. Οι εν λόγω νομολογιακές θέσεις έχουν υιοθετηθεί ρητώς από το Δικαστήριο⁴².

74. Βάσει της προσεγγίσεως αυτής, καθοριστικής σημασίας είναι τρία κριτήρια, τα οποία αποκαλούνται «κριτήρια Engel» εκ της αποφάσεως με την οποία διαμορφώθηκαν⁴³. Το πρώτο κριτήριο συνίσταται στον νομικό χαρακτηρισμό της παραβάσεως κατά το εθνικό δίκαιο, ο οποίος όμως χαρακτηρισμός αντιμετωπίζεται ρητώς ως απλό «σημείο αφετηρίας»⁴⁴. Το δεύτερο κριτήριο συνίσταται στη φύση της παραβάσεως, ενώ το τρίτο κριτήριο αφορά τη φύση και τη βαρύτητα της προβλεπόμενης κυρώσεως⁴⁵. Το δεύτερο και το τρίτο κριτήριο, στα οποία αποδίδεται αυξημένη σημασία σε σχέση με το πρώτο, είναι εναλλάξιμα και δεν απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικώς, χωρίς όμως να αποκλείεται η σωρευτική εκτίμησή τους στην περίπτωση κατά την οποία η μεμονωμένη εξέταση ενός εκάστου εξ αυτών δεν οδηγεί σε ασφαλές συμπέρασμα⁴⁶.

40 — Στο πλαίσιο του καθεστώτος αυτού θα πρέπει επομένως, κατά το αιτούν δικαστήριο, να διασφαλίζεται η τήρηση τόσο των εγγυήσεων αστικού δικαίου όσο και των εγγυήσεων ποινικού δικαίου που προβλέπονται από το άρθρο 6 ΕΣΔΑ.

41 — Βλ. σημείο 45 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέως J. Kokott στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα στην υποσημείωση 37 απόφαση Bonda.

42 — Βλ., συναφώς, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 37 απόφαση Bonda (σκέψεις 36 επ.). Η επιταγή να λαμβάνεται υπόψη η νομολογία του ΕΔΔΑ απορρέει από την αρχή της ομοιογένειας που καθιερώνεται με τα άρθρα 6, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, ΣΕΕ και 52, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη. Βλ. σημείο 43 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέως J. Kokott στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα στην υποσημείωση 37 απόφαση Bonda, καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

43 — ΕΔΔΑ, απόφαση Engel κ.λπ. κατά Κάτω Χωρών (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 8ης Ιουνίου 1976 (προσφυγές αριθ. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, σειρά Α αριθ. 22, §§ 80 έως 82).

44 — ΕΔΔΑ, προαναφερθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση απόφαση Engel, § 82· απόφαση Öztürk κατά Γερμανίας της 21ης Φεβρουαρίου 1984 (προσφυγή αριθ. 8544/79, σειρά Α αριθ. 73, § 52) και απόφαση Menarini κατά Ιταλίας της 27ης Σεπτεμβρίου 2011 (προσφυγή αριθ. 43509/08, § 39).

45 — Βλ., ειδικότερα, ΕΔΔΑ, απόφαση Zolotukhin κατά Ρωσίας (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 10ης Φεβρουαρίου 2009 (προσφυγή αριθ. 14939/03, §§ 52 και 53). Για λεπτομερή ανάλυση των στοιχείων που το ΕΔΔΑ λαμβάνει υπόψη κατά την εξέταση του δεύτερου και του τρίτου κριτηρίου, βλ. σημεία 48 και 49 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέως J. Kokott στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα στην υποσημείωση 37 απόφαση Bonda, καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

46 — ΕΔΔΑ, απόφαση Jussila κατά Φινλανδίας της 23ης Νοεμβρίου 2006 (προσφυγή αριθ. 73053/0[1], § 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Βλ., επίσης, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 44 απόφαση Menarini, § 38, και προαναφερθείσα στην υποσημείωση 45 απόφαση Zolotukhin, § 52.

75. Στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, ως προς το πρώτο κριτήριο, ήτοι το κριτήριο του νομικού χαρακτηρισμού της παραβάσεως κατά το αυστριακό δίκαιο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η φύση της παραβάσεως δεν φαίνεται να είναι σαφώς ποινική. Όπως όμως προαναφέρθηκε, το στοιχείο αυτό δεν είναι καθοριστικής σημασίας⁴⁷.

76. Στο πλαίσιο του δευτέρου κριτηρίου, το οποίο αφορά τη φύση της παραβάσεως, το ΕΔΔΑ εξετάζει σειρά στοιχείων, μεταξύ των οποίων ο κύκλος των προσώπων στα οποία απευθύνεται η διάταξη, το προστατευόμενο έννομο αγαθό και ο σκοπός της κυρώσεως. Συναφώς, επιβάλλεται κατ' αρχάς η επισήμανση ότι οι προβλεπόμενες από το άρθρο 283 του UGB κυρώσεις λόγω παραβάσεως των υποχρεώσεων δημοσιότητας δεν απευθύνονται στην ολότητα, αλλά σκοπούν στη διασφάλιση της τηρήσεως των εν λόγω υποχρεώσεων εκ μέρους των κεφαλαιουχικών εταιρειών και των εκπροσώπων τους⁴⁸. Οι εν λόγω υποχρεώσεις, καθώς και οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεώς τους υπηρετούν, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, στα σημεία 37 και 38 των προτάσεων, τον σκοπό προστασίας των τρίτων στις εμπορικές σχέσεις τους με την εταιρεία. Το προστατευόμενο έννομο αγαθό, ήτοι το δικαίωμα των τρίτων να γνωρίζουν κατά πόσον η εταιρεία είναι υγιής, δύναται να αποτελεί αντικείμενο προστασίας τόσο κατά το διοικητικό όσο και κατά το ποινικό δίκαιο⁴⁹. Όσον αφορά τον επιδιωκόμενο από τις κυρώσεις σκοπό, είναι, κατά την άποψή μου, αδιαμφισβήτητο ότι η λειτουργία των εν λόγω κυρώσεων δεν είναι κατά κύριο λόγο ανταποδοτική, στον βαθμό κατά τον οποίο οι κυρώσεις αυτές δεν σκοπούν στην επαναφορά της προ της παραβάσεως καταστάσεως⁵⁰. Φρονώ ότι η λειτουργία τους είναι κυρίως προληπτική, καθώς αυτές σκοπούν στη διασφάλιση της τηρήσεως των υποχρεώσεων δημοσιότητας και στην αποφυγή της επαναλήψεως των παραβάσεων των εν λόγω υποχρεώσεων⁵¹. Συναφώς, επιβάλλεται επίσης η επισήμανση ότι, κατά πάγια νομολογία του αυστριακού Oberster Gerichtshof, το επίμαχο καθεστώς κυρώσεων δεν έχει, ακόμη και μετά τη μεταρρύθμιση του 2001, κατασταλτικό χαρακτήρα⁵². Επιπροσθέτως, εν αντιθέσει προς τις κυρώσεις τις οποίες αφορούσε η προμνησθείσα υπόθεση Bonda, στο πλαίσιο της οποίας το Δικαστήριο εφάρμοσε τα «κριτήρια Engel», οι επίμαχες εν προκειμένω κυρώσεις δεν συνίστανται σε μειώσεις του ύψους ενισχύσεων που χορηγούνται κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου⁵³, αλλά πλήττουν ευθέως την περιουσία του προσώπου που υφίσταται τις κυρώσεις αυτές.

47 — Επιβάλλεται, ωστόσο, η επισήμανση ότι από τη νομολογία του αυστριακού Oberster Gerichtshof (OGH), στην οποία αναφέρθηκε η Texdata κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, προκύπτει ότι πάγια θέση του εν λόγω ανωτάτου αυστριακού δικαστηρίου είναι ότι τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 283 του UGB δεν είναι ποινικής φύσεως κατά την έννοια του άρθρου 6 ΕΣΔΑ. Η εν λόγω νομολογιακή θέση έχει επιβεβαιωθεί επανειλημμένως και μετά τη μεταρρύθμιση του 2011 (βλ. OGH, αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2012, υπόθεση 6Ob152/12i, σκέψη 4, και της 16ης Φεβρουαρίου 2012, υπόθεση 6Ob17/12m, σκέψη 2). Επομένως, από την εν λόγω νομολογία προκύπτει με σαφήνεια ότι είναι αβάσιμη η θέση την οποία υποστήριξε η Texdata κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ήτοι ότι από τη νομολογία του OGH συνάγεται ότι το καθεστώς κυρώσεων του άρθρου 283 του UGB είναι ποινικής φύσεως.

48 — Κατά τη νομολογία του ΕΔΔΑ, το γεγονός ότι διάταξη απευθύνεται στην ολότητα και όχι σε ομάδα συγκεκριμένου status συνηγεί υπέρ της ποινικής φύσεως της κυρώσεως. Βλ. προαναφερθείσα στην υποσημείωση 44 απόφαση Öztürk, § 53. Το εν λόγω στοιχείο έχει εξάλλου ληφθεί υπόψη στο παρελθόν και από το Δικαστήριο: βλ. σκέψη 40 της προαναφερθείσας στην υποσημείωση 37 αποφάσεως Bonda.

49 — Κατά την άποψή μου, οι αξίες και τα συμφέροντα που προστατεύονται με την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης ρύθμιση εμπίπτουν, εν γένει, περισσότερο στη σφαίρα του αστικού ή του διοικητικού δικαίου απ' ό,τι στη σφαίρα του ποινικού δικαίου. Επιβάλλεται, εντούτοις, η επισήμανση ότι δεν αποκλείεται η παράβαση υποχρεώσεων σχετικών με εταιρικά λογιστικά έγγραφα να επισύρει ποινικές κυρώσεις. Υπενθυμίζεται συναφώς η περίπτωση του αδικήματος της ανακοινώσεως ψευδών εταιρικών στοιχείων το οποίο προβλέπεται από τα άρθρα 2621 και 2622 του ιταλικού αστικού κώδικα, περίπτωση η οποία αποτέλεσε αντικείμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα στην υποσημείωση 20 απόφαση Berlusconi.

50 — Κατά τη νομολογία του ΕΔΔΑ, η ποινική φύση της κυρώσεως αποκλείεται οσάκις αποκλειστικός σκοπός αυτής είναι η αποκατάσταση περιουσιακής ζημίας. Βλ. προαναφερθείσα στην υποσημείωση 46 απόφαση Jussila, § 38.

51 — Από την άποψη αυτή, οι προβλεπόμενες από την επίμαχη ρύθμιση κυρώσεις δεν διαφοροποιούνται των προσαυξήσεων φόρου που αποτέλεσαν αντικείμενο της νομολογίας του ΕΔΔΑ η οποία δεν απέδωσε σε αυτές ποινικό χαρακτήρα, καθόσον δεν απέβλεπαν σε χρηματική επανόρθωση, αλλά είχαν σχεδιασθεί ως ποινή για την πρόληψη υποτροπής. Βλ. προαναφερθείσα στην υποσημείωση 46 απόφαση Jussila, § 38.

52 — Το ανώτατο αυστριακό δικαστήριο εκτιμά, συγκεκριμένα, ότι η επιβολή κυρώσεων όπως είναι οι προβλεπόμενες από την επίμαχη ρύθμιση δεν έχει ως σκοπό την πάταξη απαγορευμένης συμπεριφοράς, αλλά αντιθέτως την αναγκαστική συμμόρφωση προς συμπεριφορά που επιβάλλεται εκ του νόμου (βλ., ειδικότερα, σκέψη 2 της προαναφερθείσας στην υποσημείωση 47 αποφάσεως της 16ης Φεβρουαρίου 2012, καθώς και απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, υπόθεση 6Ob23511n, στη σκέψη 4 της οποίας το OGH εξηγεί τους λόγους για τους οποίους το επίμαχο καθεστώς κυρώσεων δεν έχει κατασταλτικό χαρακτήρα).

53 — Επί τη βάσει της συλλογιστικής αυτής το Δικαστήριο απέκλεισε τον κατασταλτικό σκοπό των επίμαχων στην εν λόγω υπόθεση κυρώσεων. Βλ. σκέψεις 39 έως 42 της προαναφερθείσας στην υποσημείωση 37 αποφάσεως Bonda.

77. Το τρίτο «κριτήριο Engel» αφορά τη βαρύτητα της προβλεπόμενης από την επίμαχη ρύθμιση κυρώσεως. Σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, για τον προσδιορισμό της βαρύτητας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η μέγιστη κύρωση που προβλέπεται από τις εφαρμοστές νομικές διατάξεις⁵⁴. Εν προκειμένω όμως, το ύψος της αυτόματης κυρώσεως που επιβλήθηκε με την πρώτη απόφαση κυρώσεως, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 283, παράγραφος 2, του UGB και την οποία αφορά ειδικώς η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, ορίζεται σε 700 ευρώ. Είναι, επομένως, σαφές ότι πρόκειται για κύρωση μάλλον μικρής βαρύτητας⁵⁵. Βεβαίως, τούτο δεν ισχύει κατ' ανάγκην για τις πρόσθετες κυρώσεις που επιβάλλονται δυνάμει της παραγράφου 4 του άρθρου 283 του UGB⁵⁶. Φρονώ, πάντως, ότι οι επίμαχες κυρώσεις δεν έχουν ιδιαίτερο στιγματιστικό φορτίο⁵⁷.

78. Εν κατακλείδι, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, εκτιμώ ότι, ακόμη και αν το επίμαχο καθεστώς κυρώσεων θεωρηθεί ποινικής φύσεως κατά την ΕΣΔΑ, ασφαλώς αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί μέρος του «σκληρού πυρήνα του ποινικού δικαίου»· κατά συνέπεια, όπως έχει διευκρινίσει το ίδιο το ΕΔΔΑ, «οι εγγυήσεις που παρέχει η ποινική πτυχή [του άρθρου 6 ΕΣΔΑ] δεν πρέπει οπωσδήποτε να εφαρμόζονται με όλη τους την αυστηρότητα»⁵⁸.

δ) Επί των αρχών της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας

ι) Γενικές παρατηρήσεις

79. Το αιτούν δικαστήριο εκφράζει, κατ' αρχάς, την επιφύλαξη ότι οι διατάξεις του UGB, ως έχουν κατόπιν της μεταρρυθμίσεως του 2011, οι οποίες αφορούν το καθεστώς κυρώσεων λόγω παραβάσεως των υποχρεώσεων δημοσιεύσεως των λογιστικών εγγράφων των κεφαλαιουχικών εταιρειών, δυσχεραίνουν υπέρμετρα την εκ μέρους των εν λόγω εταιρειών άσκηση των δικαιωμάτων που πηγάζουν από την ελευθερία εγκαταστάσεως και ότι, ως εκ τούτου, οι εν λόγω διατάξεις ενδεχομένως αντιβαίνουν προς την αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας. Το αιτούν δικαστήριο εντοπίζει σειρά «διαρθρωτικών ελλειμμάτων» -τα οποία θα αναλυθούν λεπτομερώς κατωτέρω, στα σημεία 87 επ.- που ενδέχεται να καθιστούν την εθνική ρύθμιση αντίθετη προς την αρχή της αποτελεσματικότητας. Λόγω δε αυτών των φερόμενων ως διαρθρωτικών ελλειμμάτων το αιτούν δικαστήριο έχει επίσης επιφυλάξεις ως προς τον σύμφωνο με την αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας χαρακτήρα της επίμαχης εθνικής ρυθμίσεως. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά, ως εκ τούτου, το Δικαστήριο αν το ίδιο οφείλει να μην εφαρμόσει τη νέα ρύθμιση που εισήχθη με τη μεταρρύθμιση του 2011.

54 — Βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση Zolotoukhin (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 45, § 56).

55 — Ως εκ τούτου, αμφιβάλλω αν χρηματική κύρωση αυτού του ύψους δύναται να χαρακτηριστεί «σημαντική» βάσει της νομολογίας του ΕΔΔΑ. Συναφώς, το ΕΔΔΑ, μολονότι έχει κρίνει ότι το γεγονός ότι η ποινή είναι ήσσονος σημασίας δεν είναι τόσο καθοριστικό ώστε να εκτοπίζει την εγγενή ποινική φύση της (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 44 απόφαση Öztürk, § 54, και προαναφερθείσα στην υποσημείωση 46 απόφαση Jussila, § 35), δέχθηκε σε ορισμένες περιπτώσεις ότι το γεγονός ότι η χρηματική κύρωση ήταν σημαντικού ύψους συνιστούσε στοιχείο το οποίο, δείχνοντας τη βαρύτητά της, συνηγορούσε υπέρ της ποινικής φύσεώς της. Βλ. απόφαση Bendenoun κατά Γαλλίας της 24ης Φεβρουαρίου 1994 (προσφυγή αριθ. 12547/86, σειρά Α αριθ. 284, § 47) και προαναφερθείσα στην υποσημείωση 44 απόφαση Menarini, § 42. Συναφώς, βλ., επίσης, σημεία 9 και 10 της μειοψηφούσας γνώμης των δικαστών Costa, Cabral Barreto, Mularoni και Caffisch στην προαναφερθείσα στην υποσημείωση 46 απόφαση Jussila.

56 — Πράγματι, κατά το άρθρο 283, παράγραφος 5, του UGB, τα πρόστιμα που επιβάλλονται στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας, καθώς και τα πρόσθετα πρόστιμα σε περίπτωση συνεχίσεως της παραβάσεως τριπλασιάζονται ή εξαπλασιάζονται, αντιστοίχως, για τις μεσαίες ή τις μεγάλες επιχειρήσεις. Τούτο σημαίνει ότι σε περίπτωση κατ' επανάληψη επιβολής πολλαπλασιασθέντων προστίμων σε πρόσωπα που κατέχουν θέσεις στα όργανα μεσαίων ή μεγάλων επιχειρήσεων, το συνολικό ύψος των προστίμων δύναται να ανέλθει σε ποσό ουδόλως αμελητέο για τα εν λόγω πρόσωπα.

57 — Για τη σημασία της στιγματιστικής λειτουργίας, βλ. ΕΔΔΑ, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 46 απόφαση Jussila, § 43.

58 — ΕΔΔΑ, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 46 απόφαση Jussila, § 43· βλ., επίσης, προτάσεις της γενικής εισαγγελέως E. Sharpston της 10ης Φεβρουαρίου 2011 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-272/09 P, KME Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-12789, σημείο 67).

80. Συναφώς, επιβάλλεται κατ' αρχάς η επισήμανση ότι η αποτελεσματική ένδικη προστασία, η οποία καθιερώνεται με τη σχετική γενική αρχή που κατοχυρώνεται με τις διατάξεις που αναφέρθηκαν στο σημείο 62 των προτάσεων, συνίσταται στη διασφάλιση της δυνατότητας των υποκειμένων δικαίου να επικαλούνται τα δικαιώματα που αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης⁵⁹.

81. Κατά πάγια νομολογία, αφενός, αποτελεί καθήκον των εθνικών δικαστηρίων, κατ' επιταγήν της κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ αρχής της αγαστής συνεργασίας, να διασφαλίζουν την ένδικη προστασία των εν λόγω δικαιωμάτων⁶⁰ και, αφετέρου, ελλείψει συναφούς ρυθμίσεως της Ένωσης, απόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη εκάστου των κρατών μελών να ορίζει τα αρμόδια δικαστήρια και να καθορίζει τους δικονομικούς όρους ασκήσεως των ενδίκων βοηθημάτων που σκοπούν στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων τα οποία οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, εξυπακουομένου πάντως ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν σε κάθε περίπτωση την αποτελεσματική προστασία των εν λόγω δικαιωμάτων⁶¹. Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ καθιερώνει πλέον την υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση αποτελεσματικής ένδικης προστασίας στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.

82. Στο πλαίσιο αυτό, κατά πάγια επίσης νομολογία, οι δικονομικές προϋποθέσεις για την άσκηση των ενδίκων προσφυγών που σκοπούν στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης δεν πρέπει να είναι επαχθέστερες εκείνων που ισχύουν για αντίστοιχες προσφυγές εσωτερικής φύσεως (αρχή της ισοδυναμίας) ούτε πρέπει να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται από την έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας)⁶².

83. Το αιτούν δικαστήριο δεν επισημαίνει κάποιο στοιχείο σχετικό με ενδεχόμενη παραβίαση της αρχής της ισοδυναμίας. Οι επιφυλάξεις του αφορούν αποκλειστικώς τη συμβατότητα της εθνικής ρυθμίσεως με την αρχή της αποτελεσματικότητας.

84. Όσον αφορά, ειδικώς, την εφαρμογή της εν λόγω αρχής, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι κάθε περίπτωση στο πλαίσιο της οποίας ανακύπτει το ζήτημα αν εθνική διάταξη δικονομικού δικαίου καθιστά αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης πρέπει να εξετάζεται λαμβανομένων υπόψη της λειτουργίας της εν λόγω διατάξεως στην όλη διαδικασία, της εξελίξεως της διαδικασίας ενώπιον των διαφόρων εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων και των ιδιαιτεροτήτων αυτής. Υπό το πρίσμα αυτό, πρέπει εν ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές που κείνται στη βάση του εθνικού δικαιοδοτικού συστήματος, όπως είναι η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας, η αρχή της ασφάλειας δικαίου και η εύρυθμη διεξαγωγή της διαδικασίας⁶³.

85. Όσον αφορά ειδικώς την αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, η οποία καθιερώνεται με τις διατάξεις στις οποίες έγινε μνεία στο σημείο 63 των προτάσεων, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου τα εν λόγω δικαιώματα αποτελούν θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία επιτάσσουν, αφενός, να κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο τα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη εις βάρος του προς

59 — Βλ. σημείο 43 των προτάσεών μου της 2ας Σεπτεμβρίου 2010 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010, C-279/09, DEB (Συλλογή 2010, σ. I-13849).

60 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 34 απόφαση Unibet (σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

61 — Βλ. προαναφερθείσα στην υποσημείωση 34 απόφαση Unibet (σκέψεις 41 και 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· προαναφερθείσα στην υποσημείωση 34 απόφαση Alassini κ.λπ. (σκέψη 47), καθώς και απόφαση της 8ης Ιουλίου 2010, C-246/09, Bulicke (Συλλογή 2010, σ. I-7003, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

62 — Βλ. προαναφερθείσα στην υποσημείωση 34 απόφαση Unibet (σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και προαναφερθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση απόφαση Bulicke (σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

63 — Απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2009, C-63/08, Pontin (Συλλογή 2009, σ. I-10467, σκέψη 47), καθώς και προαναφερθείσα στην υποσημείωση 61 απόφαση Bulicke (σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

στήριξη της βλαπτικής γι' αυτόν πράξεως και, αφετέρου, να παρέχεται στο πρόσωπο αυτό η δυνατότητα να προβάλλει λυσιτελώς την άποψή του σε σχέση με τα στοιχεία αυτά⁶⁴. Ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να διασφαλίζεται στο πλαίσιο οιασδήποτε διαδικασίας δυναμένης να καταλήξει στην έκδοση βλαπτικής πράξεως.

86. Συνεπώς, τα «διαρθρωτικά ελλείμματα» του επίμαχου καθεστώτος κυρώσεων για τα οποία κάνει λόγο το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εξετασθούν υπό το πρίσμα των αρχών των οποίων έγινε μνεία στα προηγούμενα σημεία των προτάσεων.

ii) Επί των φερόμενων ως «διαρθρωτικών ελλειμμάτων» τα οποία εντοπίζει το αιτούν δικαστήριο

87. Το πρώτο «διαρθρωτικό έλλειμμα» που εντοπίζει το αιτούν δικαστήριο αφορά τις προϋποθέσεις τύπου και αρμοδιότητας, οι οποίες, όπως το ίδιο επισημαίνει, χαρακτηρίζονται από έλλειψη μέτρου, πολυπλοκότητα και ανελαστικότητα, καθιστώντας την εθνική ρύθμιση ασύμβατη με την αρχή της αποτελεσματικότητας. Το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει, ειδικότερα, τη διάταξη του άρθρου 283, παράγραφος 2, του UGB, κατά την οποία οι εκπρόθεσμες και αναιτιολόγητες προσφυγές απορρίπτονται, αποκλειομένης της δυνατότητας προβολής νέων ισχυρισμών στον επόμενο βαθμό δικαιοδοσίας.

88. Ως προς την απόρριψη των εκπρόθεσμων προσφυγών, επισημαίνεται ότι, κατά πάγια νομολογία, ο καθορισμός εύλογων ανατρεπτικών προθεσμιών ανταποκρίνεται, κατ' αρχήν, στην επιταγή αποτελεσματικότητας, καθόσον συνιστά εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής της ασφάλειας δικαίου. Τέτοιου είδους προθεσμίες δεν είναι ικανές να καταστήσουν πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται από την έννομη τάξη της Ένωσης. Υπό την επιφύλαξη αυτή, τα κράτη μέλη διαθέτουν την ευχέρεια να προβλέπουν μακρότερες ή βραχύτερες προθεσμίες. Όσον αφορά, ειδικότερα, τις ανατρεπτικές προθεσμίες, το Δικαστήριο έχει επίσης αποφανθεί ότι στα κράτη μέλη απόκειται να καθορίζουν, για τις εθνικές ρυθμίσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, προθεσμίες σε συνάρτηση, ιδίως, με τη σημασία που έχουν για τους ενδιαφερομένους οι αποφάσεις που πρόκειται να ληφθούν, με την πολυπλοκότητα των εφαρμοστέων διαδικασιών και της εφαρμοστέας νομοθεσίας, με τον αριθμό των προσώπων που επηρεάζονται από την απόφαση ή με τα λοιπά δημόσια ή ιδιωτικά συμφέροντα που πρέπει να ληφθούν υπόψη⁶⁵.

89. Η επίμαχη εν προκειμένω ρύθμιση προβλέπει ανατρεπτική προθεσμία δεκατεσσάρων ημερών για την προσβολή αποφάσεως επιβολής προστίμου ύψους 700 ευρώ λόγω παραβάσεως των απορρευσών από το δίκαιο της Ένωσης υποχρεώσεων δημοσιεύσεως των λογιστικών εγγράφων της εταιρείας. Επιβάλλεται όμως η επισήμανση ότι η εταιρεία και οι εκπρόσωποί της έχουν στη διάθεσή τους εννέα μήνες από της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού για τη δημοσίευση των εν λόγω λογαριασμών. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν προκύπτει, κατά την άποψή μου, κάποιο στοιχείο εκ του οποίου να μπορεί να συναχθεί ότι ο καθορισμός μιας τέτοιας, έστω και βραχείας, ανατρεπτικής

64 — Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη αναφερθεί στις εν λόγω αρχές. Βλ., ειδικότερα, απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2011, C-110/10 P, Solvay κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-10439, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· βλ., επίσης, απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-32/95 P, Επιτροπή κατά Lisrestal κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-5373, σκέψη 21), καθώς και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Υ. Bot της 12ης Σεπτεμβρίου 2012 στην πιο πρόσφατη υπόθεση C-300/11, ZZ (σημείο 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

65 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 61 απόφαση Bulicke (σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

προθεσμίας στερείται εύλογου χαρακτήρα και είναι ικανός να καταστήσει πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται από το δίκαιο της Ένωσης⁶⁶. Συναφώς, επιβάλλεται, μεταξύ άλλων, η υπόμνηση ότι η επίμαχη ρύθμιση προβλέπει ρητώς τη δυνατότητα επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση⁶⁷.

90. Αντίστοιχη συλλογιστική ισχύει και για την προβλεπόμενη από την επίμαχη ρύθμιση αυτόματη απόρριψη των παντελώς αναιτιολόγητων προσφυγών οι οποίες, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις της Αυστριακής Κυβερνήσεως, ήταν μάλλον συχνές υπό το ισχύον προ της μεταρρυθμίσεως του 2011 καθεστώς. Συγκεκριμένα, η επιβολή υποχρέωσης αιτιολογήσεως, έστω και δια βραχέων, του εισαγωγικού δικογράφου, ούτως ώστε να παρέχεται στον δικαστή η δυνατότητα κατανοήσεως των λόγων που προβάλλονται προς στήριξη του αιτήματος της προσφυγής, δεν δύναται να θεωρηθεί επιταγή αντίθετη προς την αρχή της αποτελεσματικότητας. Επιπροσθέτως, η απαγόρευση προβολής νέων ισχυρισμών στον επόμενο βαθμό δικαιοδοσίας, απαγόρευση η οποία, κατά το αιτούν δικαστήριο, αποκλείει τη δυνατότητα της εταιρείας στην οποία επεβλήθη η κύρωση και της οποίας η προσφυγή απερρίφθη ως εκπρόθεσμη ή αναιτιολόγητη να προβάλει σε μεταγενέστερο χρόνο τις θέσεις της, αποτελεί συνήθη απαγόρευση στις έννομες τάξεις των διαφόρων κρατών μελών και, κατά την άποψή μου, ούτε αυτή δύναται να διακυβεύσει την αποτελεσματικότητα της προσφυγής. Εξάλλου, η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει στην περίπτωση συγγνωστής πλάνης, έννοιας ευρείας την οποία τα δικαστήρια δύναται να ερμηνεύουν υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας⁶⁸.

91. Το δεύτερο και το τρίτο εκ των «διαρθρωτικών ελλειμμάτων» για τα οποία κάνει λόγο το αιτούν δικαστήριο αφορούν, αντιστοίχως, την έλλειψη προφορικής συζητήσεως και τη μη δυνατότητα διατυπώσεως παρατηρήσεων προ της επιβολής του προστίμου, στοιχεία τα οποία ενδέχεται να συνεπάγονται παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως.

92. Συναφώς, επιβάλλεται κατ' αρχάς η επισήμανση ότι, όπως υπενθυμίζει το ίδιο το αιτούν δικαστήριο, κατά πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, μολονότι η διεξαγωγή δημόσιας προφορικής συζητήσεως αποτελεί θεμελιώδη αρχή η οποία κατοχυρώνεται με το άρθρο 6 ΕΣΔΑ και η οποία αποκτά αυξημένη σημασία στο πλαίσιο διαδικασιών ποινικής φύσεως, η υποχρέωση διεξαγωγής μιας τέτοιας συζητήσεως δεν θεωρείται απόλυτη⁶⁹. Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν αποτελούν απόλυτα προνόμια, αλλά μπορούν να υπόκεινται σε περιορισμούς, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί ανταποκρίνονται πράγματι σε σκοπούς γενικού συμφέροντος τους οποίους υπηρετεί το επίμαχο μέτρο και δεν αποτελούν, σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, πρόδηλη και δυσανάλογη προσβολή των κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλιζόμενων δικαιωμάτων⁷⁰.

66 — Από τις παρατηρήσεις της Αυστριακής Κυβερνήσεως προκύπτει ότι, κατά κανόνα, η απόφαση επιβολής κυρώσεως συνοδεύεται στην πράξη με έντυπο προσφυγής, το οποίο απλουστεύει την άσκηση προσφυγής, περιέχοντας μάλιστα ειδική στήλη στην οποία αναγράφονται οι λόγοι της προσφυγής, και στο οποίο, όπως έδειξε η Αυστριακή Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, περιλαμβάνεται μνεία της δεκατετραήμερης προθεσμίας προσβολής.

67 — Από τις παρατηρήσεις της Αυστριακής Κυβερνήσεως προκύπτει ότι, στο αυστριακό δίκαιο, επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση χωρεί, βάσει των συνδυασμένων διατάξεων που μνημονεύονται στο άρθρο 283 του UGB, μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η εμπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής κατέστη αδύνατη εξαιτίας απρόβλεπτου και αναπότρεπτου γεγονότος.

68 — Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει περαιτέρω ότι στην απόφαση επιβολής του προστίμου δεν γίνεται μνεία των εννόμων συνεπειών της ασκήσεως εκπρόθεσμης ή αναιτιολόγητης προσφυγής ούτε της απαγορεύσεως προβολής νέων ισχυρισμών. Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι, εφόσον δεν προκύπτει για *ex lege* απαγόρευση αναφοράς των εν λόγω στοιχείων, ο δικαστής ουδόλως στερείται της δυνατότητας να τα αναφέρει στην απόφαση επιβολής του προστίμου. Εν πάση περιπτώσει, φρονώ ότι ούτε αυτή η παράμετρος δύναται να διακυβεύσει την αποτελεσματικότητα της προσφυγής.

69 — ΕΔΔΑ, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 46 απόφαση Jussila, §§ 40, 41 και 43, και απόφαση της 12ης Μαΐου 2010, Kammerer κατά Αυστρίας (προσφυγή αριθ. 32435/06, §§ 23 και 24).

70 — Βλ. προαναφερθείσα στην υποσημείωση 34 απόφαση Alassini κλπ (σκέψη 63) και απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2012, C-619/10, Trade Agency Ltd. (σκέψη 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

93. Όσον αφορά την επίμαχη εν προκειμένω ρύθμιση, από το άρθρο 283 του UGB προκύπτει ότι η κατάθεση της αιτιολογημένης προσφυγής κατά της αποφάσεως επιβολής του αρχικού προστίμου ύψους 700 ευρώ καθιστά αυτομάτως ανεφάρμοστη την εν λόγω απόφαση και συνεπάγεται την κίνηση τακτικής διαδικασίας, στο πλαίσιο της οποίας προβλέπεται η διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως και παρέχεται στην οικεία εταιρεία η δυνατότητα να αναπτύξει πλήρως τις θέσεις της, κατ' εφαρμογήν της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως.

94. Στο πλαίσιο αυτό, ακόμη και αν, κατ' εφαρμογήν της συλλογιστικής που αναπτύχθηκε στα σημεία 74 επ. των προτάσεων, γινόταν δεκτή η ποινική φύση του επίμαχου καθεστώτος κυρώσεων, το γεγονός ότι αυτό δεν αποτελεί μέρος του «σκληρού πυρήνα» του ποινικού δικαίου συνεπάγεται ότι οι εγγυήσεις που απορρέουν από την ποινική αυτή φύση δεν πρέπει να εφαρμόζονται με όλη τους την αυστηρότητα. Υπό το πρίσμα αυτό, φρονώ ότι δύναται να είναι σύμφωνη με τις αρχές της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας ρύθμιση η οποία, υπό περιστάσεις από αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, προβλέπει την επιβολή, σε πρώτο βαθμό, μιας ήσσονος κυρώσεως οικονομικού χαρακτήρα μη έχουσας στιγματιστικό φορτίο, ακόμη και στο πλαίσιο καθεστώτος κυρώσεων χαρακτηριζόμενου ως ποινικής φύσεως, μέσω διαδικασίας η οποία δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6 ΕΣΔΑ, καθώς δεν προβλέπει προφορική συζήτηση και εκατέρωθεν ακρόαση. Ένα τέτοιο καθεστώς δύναται, ωστόσο, να θεωρηθεί σύμφωνο με τις προαναφερθείσες αρχές μόνον εφόσον η απόφαση επιβολής κυρώσεως υπόκειται στον έλεγχο οργάνου με πλήρη δικαιοδοτική εξουσία, το οποίο εφαρμόζει διαδικασία πληρούσα τις εν λόγω προϋποθέσεις. Εν ολίγοις, πρέπει να προκύπτει με σαφήνεια ότι τα μέσα που προσφέρονται για την προσβολή της εν λόγω αποφάσεως καθιστούν δυνατή τη θεραπεία οιασδήποτε πλημμέλειας της διαδικασίας πρώτου βαθμού⁷¹.

95. Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη των επιδιωκόμενων από την επίμαχη ρύθμιση σκοπών γενικού συμφέροντος, για τους οποίους έγινε λόγος στα σημεία 37 και 38 των προτάσεων, η πρόβλεψη αυτόματης επιβολής προστίμου ύψους 700 ευρώ λόγω μη δημοσιεύσεως των εταιρικών εγγράφων δεν αποτελεί, δεδομένης της παρεχόμενης δυνατότητας προσφυγής υπό προϋποθέσεις όπως οι προαναφερθείσες, πρόδηλη και δυσανάλογη, σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και δεν είναι, κατά την άποψή μου, αντίθετη προς την αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας.

96. Το τέταρτο εκ των «διαρθρωτικών ελλειμμάτων» για τα οποία κάνει λόγο το αιτούν δικαστήριο δύναται, κατά την άποψη του ιδίου, να συνεπάγεται δυσμενή για την εταιρεία κατανομή του βάρους αποδείξεως, εξαιτίας της καθιερώσεως τεκμηρίου υπαιτιότητας. Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η επιβολή του προστίμου μέσω αποφάσεως εκδοθείσας αυτομάτως, άνευ ακροάσεως της ενδιαφερόμενης εταιρείας, στηρίζεται σε τεκμήριο υπαιτιότητας, το τεκμήριο αυτό είναι, εν πάση περιπτώσει, μαχητό, δυνάμενο να ανατραπεί κατά την τακτική διαδικασία που κινείται με την προσβολή της αποφάσεως επιβολής κυρώσεως. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, η εταιρεία έχει τη δυνατότητα, μέσω κατάλληλων αποδεικτικών μέσων, να αποδείξει τη συνδρομή των λόγων που ο νόμος προβλέπει προς δικαιολόγηση της παραβάσεως της υποχρεώσεως δημοσιότητας. Φρονώ ότι υπό τις συνθήκες αυτές τα δικαιώματα άμυνας και η αποτελεσματικότητα της προσφυγής διασφαλίζονται επαρκώς⁷².

71 — Εφόσον πρόκειται για τέτοιου είδους εγγυήσεις, το ΕΔΔΑ δέχεται τη δυνατότητα παρεκκλίσεως από τις εγγυήσεις του άρθρου 6 ΕΣΔΑ. Βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση *Belilos* κατά Ελβετίας της 29ης Απριλίου 1988 (σειρά Α αριθ. 132, § 68), προαναφερθείσα στην υποσημείωση 46 απόφαση *Jussila*, § 43 τελευταία περίοδος, και προαναφερθείσα στην υποσημείωση 44 απόφαση *Menarini*, § 58. Βλ., επίσης, σημείο 67 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέως E. Sharpston στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα στην υποσημείωση 58 απόφαση *KME Germany* κ.λπ. κατά Επιτροπής.

72 — Σε σχέση με τον προβαλλόμενο από την *Textdata* δικαιολογητικό λόγο τον οποίο επαναλαμβάνει το αιτούν δικαστήριο, ήτοι ότι η εν λόγω εταιρεία δεν τελούσε εν γνώσει των διατάξεων του άρθρου 283 του UGB, επισημαίνεται, αφενός, ότι είναι εύλογο να απαιτείται από τις αλλοδαπές εταιρείες να γνωρίζουν το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο προτίθενται να ασκήσουν δραστηριότητα και, αφετέρου, ότι, εν πάση περιπτώσει, η υποχρέωση των εταιρειών και, ειδικότερα, των υποκαταστημάτων να δημοσιεύουν τα εταιρικά έγγραφα, καθώς και η απειλή κυρώσεων σε περίπτωση παραλείψεως δημοσιεύσεως υφίστανται σε όλα τα κράτη μέλη και απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης, στο οποίο σχετική ρύθμιση περιελήφθη προ είκοσι και πλέον ετών.

97. Το πέμπτο εκ των φερόμενων ως «διαρθρωτικών ελλειμμάτων» αφορά τις μη εύλογες ανατρεπτικές προθεσμίες και, ειδικότερα, τη δυνατότητα επιβολής πρόσθετων προστίμων πριν οι προηγούμενες αποφάσεις αποκτήσουν ισχύ δεδικασμένου. Το αιτούν δικαστήριο διατυπώνει επιφυλάξεις τόσο σε σχέση με την εννεάμηνη προθεσμία, η οποία άρχεται χωρίς γνωστοποίηση της ενάρξεώς της στην εταιρεία, όσο και σε σχέση με τη δίμηνη προθεσμία για την επανάληψη των προστίμων σε περίπτωση συνεχίσεως της παραβάσεως.

98. Όσον αφορά, κατ' αρχάς, την εννεάμηνη προθεσμία, έχει ήδη επισημανθεί στο σημείο 50 των προτάσεων ότι οι επίμαχες οδηγίες επιβάλλουν την κατ' έτος δημοσίευση των λογιστικών εγγράφων προκειμένου να διασφαλίζεται η δυνατότητα προσβάσεως των τρίτων, οι οποίοι προστατεύονται από τις εν λόγω διατάξεις, σε ενημερωμένα στοιχεία περί της λογιστικής καταστάσεως των εταιρειών. Οι εταιρείες και τα αρμόδια όργανά τους οφείλουν να γνωρίζουν ότι, εντός προθεσμίας τασσόμενης εκ του νόμου η οποία άρχεται από της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού, θα πρέπει να δημοσιοποιήσουν τα εν λόγω έγγραφα. Απόκειται, επομένως, στις ίδιες να ενημερωθούν για τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας στα διάφορα κράτη μέλη εντός των οποίων προτίθενται να ασκήσουν τις δραστηριότητές τους μέσω υποκαταστήματος, χωρίς να απαιτείται να γνωστοποιηθεί σε αυτές ποια είναι η προθεσμία αυτή. Εξάλλου, από συγκριτική μελέτη της Επιτροπής προκύπτει ότι η προβλεπόμενη από το αυστριακό καθεστώς εννεάμηνη προθεσμία είναι από τις πλέον μακρές μεταξύ των προθεσμιών τις οποίες τασσουν τα διάφορα κράτη μέλη. Υπό τις συνθήκες αυτές, κανένα στοιχείο δεν μπορεί να θεμελιώσει την άποψη ότι μια τέτοια προθεσμία δεν είναι εύλογη.

99. Όσον αφορά, δεύτερον, τη δίμηνη προθεσμία που προβλέπεται για την επιβολή πρόσθετων προστίμων σε περίπτωση συνεχίσεως της παραβάσεως, χωρίς να αναμένεται να αποκτήσουν οι προηγούμενες αποφάσεις ισχύ δεδικασμένου, επιβάλλεται η επισήμανση ότι αυτή έχει ως σκοπό να ωθήσει τις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν προς την υποχρέωση δημοσιότητας σε περίπτωση συνεχίσεως της παραβάσεως. Από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η εν λόγω δίμηνη προθεσμία αποκλείει τη δυνατότητα των εταιρειών να ασκήσουν προσφυγή κατά των αποφάσεων επιβολής κυρώσεως και ότι καθιστά πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει σε αυτές το δίκαιο της Ένωσης.

100. Συνεπώς, από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει, κατά την άποψή μου, ότι καθεστώς κυρώσεων όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν αντιβαίνει ούτε προς την αρχή της αποτελεσματικότητας ούτε προς την αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας.

ε) Επί της αρχής *ne bis in idem*

101. Το αιτούν δικαστήριο εκφράζει, τέλος, διττή αμφιβολία ως προς τη συμβατότητα της εθνικής ρυθμίσεως με την αρχή *ne bis in idem*. Κατ' επιταγήν της εν λόγω αρχής, όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ουδείς διώκεται ή καταδικάζεται για αδίκημα για το οποίο έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικασθεί εντός της Ένωσης με απόφαση ποινικού δικαστηρίου που έχει καταστεί απρόσβλητη συμφώνως προς τον νόμο.

102. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' αρχάς, αν το άρθρο 283, παράγραφος 7, του UGB, όπως έχει μετά την τροποποίησή του, συνεπάγεται παραβίαση της εν λόγω αρχής, καθόσον επιτάσσει κατ' ουσίαν τον καταλογισμό των αυτών πράξεων τόσο στην εταιρεία όσο και στα εταιρικά όργανα, καθώς και την επιβολή χρηματικής ποινής σε αμφοτέρους. Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα με την αρχή *ne bis in idem* της επαναλήψεως της κυρώσεως ανά δύο μήνες σε περίπτωση συνεχίσεως της παραβάσεως.

103. Επιβάλλεται, εκ προοιμίου, η επισήμανση ότι, όπως προκύπτει από τη διάταξη περί παραπομπής, στην υπόθεση της κύριας δίκης κύρωση λόγω μη δημοσιεύσεως των λογιστικών εγγράφων επεβλήθη μόνο στην εταιρεία και όχι στα εταιρικά όργανα. Επιπροσθέτως, εφόσον, όπως προκύπτει από το σημείο 20 των προτάσεων, η Textdata προέβη στην κατάθεση των ετήσιων λογαριασμών, κανένα

πρόστιμο δεν επεβλήθη περαιτέρω. Εφόσον δε, κατά την προμνησθείσα στο σημείο 29 πάγια νομολογία του, το Δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη μόνον το πλαίσιο των πραγματικών περιστατικών εντός του οποίου τέθηκε το προδικαστικό ερώτημα, όπως αυτό διατυπώθηκε στη διάταξη περί παραπομπής, και δεδομένου ότι είναι σαφές ότι ούτε η ταυτόχρονη επιβολή του προστίμου στα εταιρικά όργανα και στην εταιρεία ούτε η επιβολή πρόσθετων περιοδικών κυρώσεων αποτελούν αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης, το Δικαστήριο θα μπορούσε να κρίνει απαράδεκτο το συγκεκριμένο σκέλος του προδικαστικού ερωτήματος⁷³.

104. Εντούτοις, ακόμη και αν το Δικαστήριο έκρινε παραδεκτό το εν λόγω σκέλος του προδικαστικού ερωτήματος και επίσης αναγνώριζε την ποινική φύση του προβλεπόμενου από την επίμαχη ρύθμιση καθεστώτος κυρώσεων, στοιχείο το οποίο αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή της αρχής, εκτιμώ ότι ουδεμία εκ των επιφυλάξεων που εκφράζει το αιτούν δικαστήριο θα ήταν βάσιμη. Συγκεκριμένα, ανεξαρτήτως του εννοιολογικού εύρους που δύναται να αναγνωρισθεί στην αρχή *ne bis in idem*⁷⁴, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως οι προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω αρχής δεν συντρέχουν, κατά την άποψή μου, ούτως ή άλλως.

105. Ως προς την πρώτη επιφύλαξη που εκφράζει το αιτούν δικαστήριο, επιβάλλεται η επισήμανση ότι η παράγραφος 1 του άρθρου 283 του UGB προβλέπει την επιβολή προστίμου στα μέλη των εταιρικών οργάνων και, προκειμένου για υποκαταστήματα, στα πρόσωπα που έχουν εξουσία εκπροσωπήσεώς τους, ενώ η παράγραφος 7 του ίδιου άρθρου προβλέπει την επιβολή προστίμου στην εταιρεία. Επιβάλλεται, επομένως, η διαπίστωση ότι η εθνική ρύθμιση δεν προβλέπει την επιβολή διπλής ποινής στο αυτό πρόσωπο για τις ίδιες πράξεις, αλλά την επιβολή κυρώσεως σε διαφορετικά πρόσωπα. Η κεφαλαιουχική εταιρεία, η οποία διαθέτει χωριστή νομική προσωπικότητα, δεν ταυτίζεται με τα πρόσωπα που απαρτίζουν τα όργανά της⁷⁵. Εφόσον δεν πληρούται η προϋπόθεση της ταυτότητας του παραβάτη, η εθνική ρύθμιση δεν δύναται, κατά την άποψή μου, να θεωρηθεί αντίθετη, υπό αυτό το πρίσμα, προς την αρχή *ne bis in idem*⁷⁶.

106. Ως προς τη δεύτερη επιφύλαξη του αιτούντος δικαστηρίου, επισημαίνεται ότι το άρθρο 283, παράγραφος 4, του UGB ορίζει ότι, στην περίπτωση κατά την οποία συνεχίζεται η παράβαση της υποχρεώσεως δημοσιότητας, επιβάλλεται πρόσθετο πρόστιμο ύψους 700 ευρώ με απόφαση η οποία επαναλαμβάνεται ανά δύο μήνες. Φρονώ ότι ούτε μια τέτοια ρύθμιση δύναται να συνιστά παραβίαση της αρχής *ne bis in idem*, καθόσον δεν πληρούται η προϋπόθεση της ταυτότητας των πράξεων εφόσον οι κολάσιμες συμπεριφορές είναι διαφορετικές. Συγκεκριμένα, η πρώτη κύρωση επιβάλλεται λόγω μη δημοσιεύσεως των εταιρικών λογαριασμών εντός της προθεσμίας των εννέα μηνών από της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού, ενώ, στις περιπτώσεις που ακολουθούν, τιμωρείται η

73 — Βλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2003, C-13/01, *Safalero* (Συλλογή 2003, σ. I-8679, σκέψη 40).

74 — Για ανάλυση της εξελίξεως της εν λόγω αρχής στη νομολογία του Δικαστηρίου, παραπέμπω στις προτάσεις της γενικής εισαγγελέως J. Kokott της 8ης Σεπτεμβρίου 2011 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, C-17/10, *Toshiba* (σημεία 115 επ.), καθώς και στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Cruz Villalón στην προμνησθείσα στην υποσημείωση 37 υπόθεση *Åklagaren Fransson* (σημεία 88 επ.). Ειδικότερα, στο πλαίσιο υποθέσεων που αφορούσαν την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης σε εθνικό επίπεδο, όπως ακριβώς και η υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο αναγνώρισε ευρύ εννοιολογικό περιεχόμενο στην εν λόγω αρχή, το οποίο παραμερίζει την προϋπόθεση της ταυτότητας του νομικού αντικειμένου και αποδίδει σημασία αποκλειστικώς στην προϋπόθεση της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών ως συνόλου συγκεκριμένων περιστάσεων που συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, ταυτότητας η οποία προϋποθέτει κατ' ανάγκην την ταυτότητα του παραβάτη. Συναφώς, βλ. ειδικώς σημείο 91 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα P. Cruz Villalón στην προμνησθείσα υπόθεση *Åklagaren Fransson*, καθώς και σημεία 122 και 124 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέως J. Kokott στην προμνησθείσα στην παρούσα υποσημείωση υπόθεση *Toshiba*. Πρόκειται για την ερμηνεία την οποία υιοθέτησε και το ΕΔΔΑ, το πρώτον, με την προαναφερθείσα στην υποσημείωση 45 απόφαση *Zolotukhin* και, ειδικότερα, με τη σκέψη 82 αυτής.

75 — Η ευθύνη των μελών των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων των κεφαλαιουχικών εταιρειών καθιερώνεται εξάλλου με τα άρθρα 50β και 50γ της τετάρτης οδηγίας 78/660.

76 — Η θέση αυτή είναι εξάλλου σύμφωνη με τη θέση που υιοθέτησε το ανώτατο αυστριακό δικαστήριο (βλ. προαναφερθείσα στην υποσημείωση 47 απόφαση του OGH της 13ης Σεπτεμβρίου 2012, σκέψη 3). Όπως επισημαίνει η Επιτροπή, είναι, βεβαίως, πιθανό σε ειδικές περιπτώσεις, όπως, επί παραδείγματι, στην περίπτωση μονοπρόσωπης εταιρείας, το αυτό πρόσωπο να υφίσταται κυρώσεις δύο φορές, ως μέλος οργάνου της εταιρείας και ως ο μοναδικός εταίρος της. Σε τέτοιες ιδιαίτερες περιπτώσεις, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να ερμηνεύει το άρθρο 283 του UGB κατά τρόπο σύμφωνο με την αρχή *ne bis in idem*.

παράλειψη δημοσιεύσεως των ίδιων εγγράφων εντός των πρόσθετων διαδοχικών δίμηνων προθεσμιών που προβλέπονται εκ του νόμου⁷⁷. Επομένως, οι διαδοχικές κυρώσεις, αφενός, αφορούν χωριστές παραβάσεις που τελούνται σε διαφορετικούς χρόνους και, αφετέρου, υπηρετούν διαφορετικό αποτρεπτικό σκοπό⁷⁸.

107. Συνεπώς, από την προεκτεθείσα συλλογιστική προκύπτει, κατά την άποψή μου, ότι καθεστώς κυρώσεων όπως το επίμαχο στη διαφορά της κύριας δίκης δεν είναι αντίθετο προς την αρχή *ne bis in idem*.

V – Πρόταση

108. Για τους προεκτεθέντες λόγους προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στο υποβληθέν από το Oberlandesgericht Innsbruck προδικαστικό ερώτημα την ακόλουθη απάντηση:

«Δεν προσκρούει στην κατοχυρούμενη με τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 54 ΣΛΕΕ ελευθερία εγκαταστάσεως, στις κατοχυρούμενες με τα άρθρα 47, 48, παράγραφος 2, και 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρχές της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων και *ne bis in idem*, καθώς και στις διατάξεις της οδηγίας 2009/101/ΕΚ, της τετάρτης οδηγίας 78/660/ΕΟΚ και της ενδεκάτης οδηγίας 89/666/ΕΟΚ εθνική ρύθμιση η οποία, σε περίπτωση εκπνοής της εννεάμηνης προθεσμίας που προβλέπεται για τη δημοσίευση των λογιστικών εγγράφων στο αρμόδιο δικαστήριο, επιτάσσει, άνευ προηγουμένης παροχής στην οικεία εταιρεία της δυνατότητας διατυπώσεως παρατηρήσεων και άνευ προηγούμενης ειδικής προσκλήσεως προς την εταιρεία ή τα εκπροσωπούντα αυτήν όργανα να εκπληρώσουν την υποχρέωση δημοσιότητας, την άμεση επιβολή, εκ μέρους του εν λόγω δικαστηρίου, προστίμου ύψους 700 ευρώ εις βάρος της εταιρείας και εκάστου των εκπροσωπούντων αυτήν οργάνων, προβλέποντας, για κάθε πρόσθετη δίμηνη καθυστέρηση στην εκπλήρωση της υποχρέωσης, την άμεση επιβολή πρόσθετων προστίμων ελάχιστου ύψους 700 ευρώ εις βάρος της εταιρείας και εκάστου των εκπροσωπούντων αυτήν οργάνων.»

77 — Εξάλλου, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι, κατά την αυστριακή νομολογία, δεν στοιχειοθετείται παραβίαση της αρχής οσάκις οι χωριστές περίοδοι παραβάσεως είναι σαφώς οριοθετημένες από χρονικής απόψεως και οι διάφορες κυρώσεις αφορούν, ως εκ τούτου, διαφορετικές περιόδους. Βλ., ειδικότερα, αποφάσεις του ΟGH της 21ης Δεκεμβρίου 2012 στις υποθέσεις 6Ob235/11n, 6Ob17/12m και 6Ob152/12i, καθώς και σκέψη 8 της προαναφερθείσας στην υποσημείωση 47 αποφάσεως της 13ης Σεπτεμβρίου 2012.

78 — Με βρίσκει άλλωστε ομόγνωμο η παρατήρηση της Αυστριακής Κυβερνήσεως ότι ενδεχόμενη μη επανάληψη της κυρώσεως λόγω συνεχίσεως της παραβάσεως εντός σαφώς καθορισμένου χρονικού διαστήματος θα ενείχε τον κίνδυνο η εταιρεία που δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση δημοσιότητας να καταβάλει το πρόστιμο χωρίς να προβεί εν συνεχεία στην εκπλήρωση της υποχρέωσής της.